

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

XL. évfolyam

2019/2

“ember léptékű pedig óriás
ahogy szerényen
de méltósággal
áll a parkban
minden időben
nyárban őszben fagyban
és viruló tavaszban
mert ez a dal ideje
mikor madár
és gyerek
együtt énekel vele
és neki
mert tőle tanulta
énekét ...”

(Bazsi)

MEGHÍVÓ

A PÉCSI DALOS NAP RENDEZVÉNYEIRE

A PÉCS BARANYAI KÓRUS ÉS ZENEKARI SZÖVETSÉG,
PÉCSI VÁROSVÉDŐ ÉS VÁROSSZÉPÍTŐ EGYESÜLET,
A MAGYAR KODÁLY ZOLTÁN TÁRSASÁG
PÉCSI TAGCSOPORTJA

SZERETTEL MEGHÍVJA ÖNT
ÉS KEDVES CSALÁDJÁT
A PÉCSI DALOS NAP
RENDEZVÉNYEIRE

2019. március 27 - én

Koszorúzás és megemlékezés 17.30 órakor
a Pécsi Dalárda emléktáblájánál. 17. 45 órakor
a Kodály szobornál. 18.00 órakor

HANGVERSENY

a Leőwey Klára Gimnázium Dísztermében.

Ünnepi megemlékezést tart :

Dr. Vargha Dezső

szakosztályvezető nyugalmazott főlevéltáros
és

Kertész Attila

a Magyar Kodály Társaság elnöke

Az ünnepi megemlékezésen közreműködnek :

Tulipános Tilinkó (Liszt Ferenc Zeneiskola)

Czapák Réka 7.osztályos és **Faddi Máté** 6.osztályos tanuló
a VKI Mátyas Király Utcai Általános Iskola énekesei.

A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI

SZERKESZTI:
MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA

XL. évfolyam – 2019/2
június

TARTALOM

Emlébeszéd Kodály sirjánál – <i>dr. Szalay Olga</i>	4
A Nemzet Művésze, a 95 éves Szőnyi Erzsébet köszöntése Rektori köszöntő, a Pesti Vigadóban – <i>dr. Vigh Andrea</i>	7
Ünnepi hangverseny 2019. március 30-án – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	9
Szőnyi Erzsébet 95 – <i>Kollár Éva</i>	16
A Magyar Művészeti Akadémia hangversenye a Pesti Vigadóban – <i>szerk.</i> ...	17
Óvodapedagógusok XXV. Tavaszai Konferenciája Szolnokon – <i>dr. Gordánné Oláh Márta</i>	22
Magyar Örökség-díj átadása M. Katanics Máriának – <i>Eckhardt Mária</i>	25
Ugrin Gábor Emlékkoncert – <i>dr. Horváth Dóra</i>	27
Ranolder-múlt és a 2019. évi Leövey Napok – <i>Köteles György</i>	31
Kodály Zoltán Népdaléneklési Fesztivál Sopronban – <i>Lampert Tünde</i>	35
Bicinium éneklési verseny Szegeden – <i>dr. Dohány Gabriella</i>	37
Szolfézsverseny Törökbálinton – <i>Szigetiné Horváth Zsuzsanna</i>	38
Járdányi Pál szolfézs- és népdaléneklési verseny – <i>Papp Károlyné</i>	41
Hatvan éves a Pécsi Kamarakórus – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	46
KÖNYVISMERTETŐ	
Ordasi Péter: Csodafiú-szarvas, Napkút Kiadó 2019 – <i>dr. Berlász Melinda</i>	48
Ordasi Péter: Csodafiú-szarvas, recenzió – <i>Szabó Soma</i>	49
Hamburger Klára: „Nem pusztán zenész” – <i>szerk.</i>	51
Huszár Klára emlékére – <i>szerk.</i>	52
Búcsúzunk a Magyar Kodály Társaság tagjaitól – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	56
Híánypótló: Tizenhárom tanulmány Kodály Zoltán kórusműveiről – <i>Ordasi Péter</i>	58
KITEKINTÉS	
Erdei Péter Életmű-díj – <i>szerk.</i>	59
Komáromi Magyar óvodások – <i>Stubendek István</i>	60

A címodalt Borsos Miklós alkotásával Szántó Tibor tervezte

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a Magyar Kodály Társaság

Felelős kiadó: a Magyar Kodály Társaság elnöke

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

Nemzeti Kulturális Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

FOTÓ: GAZSÓ JÁNOS

Kodály Zoltán

Marton László alkotása

A szobor avatása 1982. június 27-én
Békésen, az Erzsébet-ligetben volt

Emlébeszéd Kodály sírjánál

2019. március 6-án

A Magyar Kodály Társaság nevében szeretettel köszöntöm mindazokat, akik eljöttek, hogy tiszteljük tegyük Kodály Zoltán sírjánál, halálának 52. évfordulóján. Külön is köszöntöm, aki utolsó évtizedében társa lehetett: Kodály Zoltánné Péczely Saroltát, tiszteletbeli elnökünket. Köszöntöm Kertész Attila elnököt, B. Horváth Andrea társelnököt, az elnökség megjelent tagjait és az egyes szervezetek, kórusok koszorúzó képviselőit.

A Magyar Kodály Társaság nemrégiben kerek 40. évfordulóját ünnepelte. A 40-es bibliai szám: Izrael 40 évig vándorolt a pusztában, mielőtt az ígért föld-

jére léphetett. Jézus 40 napig böjtölt mielőtt nyilvános működését megkezdte. Most pedig éppen a 40 napos nagyböjti időszak első napján vagyunk az egyházi év szerint, amely Krisztus kereszthalála és feltámadása ünnepével, a Húsvétal zárul. Itt továbbszöhetném a gondolatot, hogy mit is hozott számunkra ez a 40 év, de én most a Biblia említése ürügyén inkább arra a Kodályra szeretnék emlékezni és emlékeztetni, akiről ritkán esik szó: a hitvalló, az istenhitből erőt merítő és erőt felmutató Kodályról.

Ha Kodály két, világszerte leggyakrabban előadott művét említenénk, akkor az egyik talán a *Stabat Mater* nemesen egyszerű és ihletetten szép kórusa, a másik pedig a pásztói népdalra írt kórusműve, az *Esti dal* lenne, amelynek kéziratán címként még az áll: *Esti ima*. A *Stabat Matert* Kodály 1898-ban, 16 éves korában komponálta, még kéziratban, spontánul terjedt el, és vált közismertté külföldön is. Hitéről ugyan Kodály nemigen beszélt, azt mégis tudjuk, hogy a nagyszombati években kapott olyan életre szóló hitelményt, ami az 1903-al bezárólag született 7 egyházi művét is ihlette. Ezek: a három *Ave Maria*, amiből kettő elveszett, a *Stabat Mater*, a Mária mennybevételét ünneplő *Assumpta est Maria*, az elveszett mise-töredék és az ihlettségében a régi nagy mesterekével vetekedő szépségű, kétkórusos *Miserere*-tétel (1903).

Ma arra a Kodályra emlékezem és emlékeztetek, aki zeneszerzők generációit nevelte fel Palestrina művészetén. Arra a Kodályra, akit egyik első gyűjtőútján mélyen megérintett a körülvevő táj színeinek vizuális élményén átszűrődő húsvéti körmenet hangja, a mozsárlövésekkel kísért *Feltámadt Krisztus* énekével; aki a mélyen hívó Zrínyi Miklós művét szózatként komponálta meg; aki az ugyancsak hívó Rákóczi Ferencről készült kantátát írni; aki kórusművében az általa sokat tanulmányozott Esztergomi-mise szerzőjét szólítja meg; aki népével Szent István Istennek erejéért fohászkodik; aki az Esztergom alatt hősi halált halt Balassi Bálint szavaival könyörög Istenhez és aki Lengyel László (vagy Szent László) népét a Magyarok Nagyasszonya elé állítja, a Boldogasszony kiskertjébe, ahol tudja, ha „kérven kérjük, adván adják”, vagyis: „aki zörget, annak ajtót nyitnak”.

Arra a Kodályra szeretnék emlékezni és emlékeztetni, aki akár alkalmas, akár alkalmatlan, a legkeményebb párt-időkben is bibliai hasonlatokkal él beszédeiben, aki a bibliai zsoldozó ember hitét, Istenbe vetett bizalmát fogalmazza meg újra és újra, a zsoldártfeldolgozásaiban; aki a Nagy Háborút követő országcsonkítás, a vörös diktatúra és a személyes meghurcoltatás napjai után a *Psalms Hungaricus*ban fordul Istenhez hatalmas erővel, és akinek az idegen megszállás, a holokauszt fenyegettségében feldolgozott *Adventi énekét* nehéz elvonatkoztatni az időktől, amelyben született.

Arra a Kodályra emlékezem, aki Jézushoz hasonlóan szent haraggal fordul az Isten házában kufárkodók, az Istent deszakralizálók, Isten dolgait fogyasztóisággá alacsonyító kereskedők, árusok ellen.

Arra a Kodályra szeretnék emlékezni és emlékeztetni, aki maga is beáll a *Karácsonyi pásztortánc* egyszerű pásztorai közé, és aki csatlakozik a vízkereszti királyok ajándékozó hódolatához. Arra a Kodályra, akinél ez nemcsak szólam, hiszen maga is ajándékozó volt, ajándékozott pénzt, lakást, állást, hivatást, amire szükség volt. Akinek megbízásából Nádasi Alfonz atya hónapról hónapra listányi címet látogatott végig, kézbesítve a rászorulóknak Kodály Zoltán tárgyiasult szeretetét.

Arra a Kodályra emlékezünk, aki a II. világháború pincében töltött, rettegéssel teli napjaiban a *Missa Brevis* komponálásából merített vigasztalást, és bemutatásával lelkiert adott az Operaház pincéjében rekedt művészeknek is.

Arra a Kodályra emlékezem, aki mellé szívesen csatlakozott sétáján a képzőművész Konok Tamás az 50-es évek fullasztó légkörében, mert mint mondta, „addig is biztonságban éreztem magam.” Arra a Kodályra emlékezünk, aki vissza merete utasítani Révai József kérését, hogy az Isten nevével kezdődő himnusz helyett másikat írjon; akire Aczél György megjegyzi: „... az ő nacionalizmusa, klerikalizmusa, kispolgári nézetei sok gondot okoznak nekünk.”; aki élet-halál kérdésekben Rákossal, Kádárral, a kor rettegett politikusaival levelezik, és akiről Keresztury Dezső

megjegyzi, hogy „Rendkívül bátor ember volt, de azért volt olyan rendkívül bátor, mert sokszor vacogva volt az. Ennek nemegyszer lehettem tanúja.”

Arra a Kodályra emlékeztetek, aki a maga hírnév utáni vágyát teszi félre, amikor látja, hogy most a gyermekruha-varrás, a palatáblára-rajzolás ideje van itt, amikor látja, hogy téglát hordani, kubikolni kell, és mindezt nem várt hálát vagy köszönetet. Számunkra a legnagyobb ajándéka azonban önmaga volt, hiszen szeretett népe felemeléséhez ajánlkozta oda magát, méricskélés nélkül, s mondott le a sokak által válsztott külföldi érvényesülésről.

Arra a Kodályra emlékezem és emlékeztetek, aki a legmagasabb rendű érzést, a hálát is fontosnak tartotta kifejezni Isten felé, „hálát adni mindenért” Sík Sándor szavaival és az Egyház egyik legrégebb és legszebb magasztaló énekével, a *Te Deum*mal, ami vulkán erejével tör az égig.

Arra a Kodályra szeretnék emlékezni és emlékeztetni, akitől nem volt idegen a templomban az Oltáriszentség előtti időzés, és aki ötféle zenei stílusban fogalmazta zenére Szent Tamás csodálatos Úrnapi himnuszának versszakait. Aki Európa gregorián központjait végigjárva tanulmányozta az Egyház legősibb zenéjét, mert mint mondta: „nem tudta elviselni, hogy éppen a gregoriánban, mint az Egyház leghivatalosabb stílusában ne legyen biztos tudása.” S akit Szabó Polikárp a regensburgi dómban látott graduáléval a kezében, amint „Olyan elmélyülten nézte a kottát, mint aki tanulva imádkozik, vagy imádkozva tanul.” Aki Nádas Alfonzzal rózsát küldetett Solemnes-be, a gregorián tudományos vizsgálatát kezdeményező egykori solemnes-i apát, Dom André Mocquereau sírjára, hogy így fejezze ki tiszteletét.

A mi dolgunk ma az, hogy magunk számára is kérjük az ő hitének erejét, hogy ismerjük fel gazdagságunkat, tudjunk kérni és elfogadni, főként pedig adni, akár kérés nélkül is. Merítsünk erőt mi is abból, hogy ezeket a műveket minél többet énekeljük.

A Magyar Nemzetet jelképező nóialak Kodály Zoltán sírján arra a kodályi életműre támaszkodik, amely a hit kősziklájára épült. Az ezen az alapon álló Kodály-életműből meríthetünk mindenkor mi is biztonságot, erőt és jövőbe vetett reményt.

EZ a mi örökségünk.

Dr. Szalay Olga

A Magyar Kodály Társaság társelnöke

*Közreműködött a Hunyadi Véndiák Kórus,
Sebestyénné Farkas Ilona vezetésével.*

A Nemzet Művésze, a 95 éves Szőnyi Erzsébet köszöntése

Rektori köszöntő

*„Egy születésnap mindig elsősorban teljesen bizalmas, családi ünnep.
Talán nem is volna szabad idegeneknek tudnia róla,
hisz csak megbontják meghittségét.”*

E sorokat a mostani ünnepelt írta több mint hetven évvel ezelőtt, 1947-ben. A címzett a hatvanöt éves Kodály Zoltán volt, Szőnyi Erzsébet legfontosabb mestere.

Teljes mértékben egyetérték a gondolattal, egy születésnap valóban rendkívül bensőséges ünnep. Mégis, ha úgy hozza a jó sors, hogy valaki olyan sokat adott a világnak, mint Szőnyi Erzsébet, mi több, ha valaki ilyen káprázatos kort ért meg, méghozzá ennyire aktívan, akkor a bizalmas ünnep közösségi ünnepéssé válik, és ez így van jól. Hiszen éppen azért is ünnepelhetjük valódi közösségként Szőnyi tanárnő születés-

napját, mert részben neki köszönhetően váltunk közösséggé mi, akik fontosnak tartjuk a magyar zene, a magyar népzene, a magyar zeneoktatás ügyét.

Kilencvenöt év óriási idő. Szőnyi Erzsébet születése előtt kilencvenöt évvel még friss volt a gyász, amit a zenei világ Schubert és Beethoven halála fölött érzett, Liszt tizennyolc éves volt, Schumann és Chopin tizenkilenc, Mendelssohn húsz. Kilencvenöt év történelmi léptékkal mérhető, de Szőnyi Erzsébet nemcsak passzív résztvevője volt az elmúlt száz év zenetörténetének, hanem aktív alakítója is. Káprázatos tehetségét, kivételes munkabírást és lenyűgöző elhivatottságát a történelem alakítására használta. Művei és zenepedagógiai tevékenysége nélkül más lenne ma a zenei világ.

A kodályi ideálokat kevesen terjesztették és valósították meg olyan nagy hatással, mint Szőnyi Erzsébet, aki Amerikától Japánig zenészek és zenetanárok generációit ismertette meg a kodályi elvekkel, és zenét tanuló fiatalok ezreit oltotta be a legmagasabb rendű művészettel.

Nem tisztem e helyütt áttekinteni, hogy milyen nagyívű pályát járt be Szőnyi tanárnő, a zeneakadémiai évektől (ahol legendák sora tanította), a franciaországi utazásig, a Kodállal való közös munkáig és tovább, hogy milyen jelentős díjakat és elismeréseket kapott, hogy zeneszerzői életművének mik a főbb sajátosságai. A zenetörténészek majd megteszik ezt helyettem.

Engedjék meg, hogy egy dolgot emeljek ki vele kapcsolatban. Az MMA által készített portréfilmben felteszik neki a kérdést, hogy nyomon követi-e, miként alakult diákjainak pályája, mire így felel: „Nagyon is. Ez az egyik szenvedélyem. Nagyon szeretem nyomon követni a pályájukat.” Azt hiszem, Szőnyi tanárnő oktatói hitvallásának ez az egyik olyan pontja, amelyet mindannyiunknak, akik tanítunk, fontos lenne követnünk. Hogy tanárnak lenni jóval több annál, mint pusztán átadni valamit – zeneelméletet, szolfézst, hárfajátékot, bármit. Tanárnak lenni azt is jelenti, hogy az ember szellemi értelemben a diák szülőjévé válik. Amilyen Kodály volt a fiatal Szőnyi Erzsébetnek. Egy gyerek felnő, s egy idő után már nem tartja magát gyerekeknek, ám egy szülő mindig szülő marad. Épp így, egy növendék egyszer maga is mesterré válhat (s hányan lettek valódi mesterek Szőnyi tanárnő szellemi gyermekei közül Kollár Évától Erdei Péterig, Antal Mátyásig és tovább), de az egykori tanár mindig is tanár marad. És alighanem ez a törődés, az újdonságok iránti kíváncsiság az, ami oly hosszú időn át fiatalon tartotta Szőnyi tanárnőt.

Tudom, sokan és joggal aggódnak azon, hogy milyen irányban halad a művészeti oktatás, de éppen az olyan embereknek köszönhetően, amilyen ő, az olyanoknak, akik csak „tisztá forrásból” merítenek, akik mindig a legmagasabbra tűzik ki a mércét, az ilyen tanároknak és művészeknek köszönhetjük, hogy van még mit őriznünk, hogy van mire építenünk.

Kedves tanárnő!
Isten áldja ezen a gyönyörű évfordulón!

Dr. Vigh Andrea

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora

Elhangzott 2019. április 24-én

A 95 éves Szőnyi Erzsébet születésnapjára szerzői estjén

a Magyar Művészeti Akadémia székházában a Pesti Vigadó Dísztermében

Ünnepi hangverseny 2019. március 30-án

Bensőséges, meghitt hangulatú ünnepi hangverseny részesei lehettek 2019. március 30-án a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium dísztermében, akik a 95 éves zeneszerzőt, a Zeneakadémia neves tanárát, a Nemzet Művészet Szőnyi Erzsébetet jöttek köszönteni.

Egykori növendékei, barátai és tisztelői gyűltek össze a zsúfolt teremben, ahol szék nem maradt üresen és majd mindenki ismerte egymást. A 20-ik század derekától negyven éven át szinte nem volt olyan növendéke a Zeneakadémiának, akit ne tanított volna, vagy ne ismerte volna Szőnyi Erzsébet tanszékvezető tanárt. Ám híre messze földre eljutott, távoli kontinensek ismert nagyasszonya, aki Kodály Zoltán tanításait, zenébe vetett hitét árasztotta, terjesztette meggyőző erővel, megismertetve a nagyvilággal a magyar zenei nevelés elveit és jelentőségét. Munkáját erősítette és megsokszorozta a Nemzetközi Kodály Társaság megszervezése, megalapítása, majd 3 évvel később – immáron több mint 40 éve – a Magyar Kodály Társaság megalakulása és léte, mely elválaszthatatlan az ő nevével.

Minden területen fáradhatatlanul és eredményesen dolgozott. Ennek egyik bizonyítéka, hogy mint számos kitüntetés birtokosa, 2006. március 15-én Kossuth-díjban részesült. Majd röviddel ezután az Egyesült Államokba utazott, ahol 2006. május 6-án a Pittsburgh-i Dusquesne Egyetem tiszteletbeli doktorává avatták. Engedtesék meg, hogy kis kitéréssel megemlítssem az ott jelenlévő tisztelőit, akiknek neve számunkra is ismerős: Betsy Moll, Gilbert De Greeve, Dr. Jerry L. Jaccard.

Szőnyi Erzsébet az MMA rendes tagja, 2014 óta a Nemzet Művésze. A legutóbbi nagy elismerésben 2018. december 16-án részesült, amikor a Nemzetközi Kodály Társaság által alapított Prix D'Honneur díjat vehette át – a világon elsőként. A Kodály Emlékmúzeumban tartott díjátadó ünnepségen dr. James Cuskelly, a Nemzetközi Kodály Társaság elnökének laudációját olvasta fel dr. Nemes László Norbert, a kecskeméti Kodály Intézet igazgatója.

Szőnyi tanárnőt, feladatokban vagy tennivalókban gazdag életútján mindvégig elkísérte a komponálás öröme.

A zenével nyolc éves korában került szoros kapcsolatba, zongorázni kezdett Benczúr Aglája gondos irányításával, emellett magánúton Lauritsin Miklós professzornál összhangzattant is tanult. 13 éves korában már komponált. Nem hagyható említés nélkül a Szilágyi Erzsébet Gim-

názium nyolc évének jelentős befolyása. A kor neves zenepedagógusa Sztobjanovich Adrienne kitárta számára az utat Kodály felé. Szőnyi Erzsébet a középiskolai énektanárképző szakon kezdte zeneakadémiai tanulmányait, de kapcsolódott hozzá a zongora főtanszak Szegedi Ernőnél, a zeneszerzés Viski Jánosnál, karnagyképző Ferencsik Jánosnál. Középiskolai énektanári diplomáját 1945-ben szerezte, a következő tanévben már Kodályt helyettesítette a zeneakadémiai népzeneórákon. Első állása a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban volt, a következő évet azután Francia Állami Ösztöndíjjal a Párizsi Conservatoire-on töltötte, ahol különösen Olivier Messiaen és Nadia Boulanger hatása volt számára jelentős. Hazatérve 1948 szeptemberétől a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára, 1960-tól tanszékvezetője, 1980-ban történt nyugalomba vonulásáig. „Nyugalomba vonulása” nem jelentett visszavonulást, a zenei közéletben és tanárként, tanfolyamok, konferenciák előadójaként továbbra is aktív, zeneszerzőként pedig legtermékenyebb évtizedei következtek – és tartanak mindmáig.

A 2019. március 30-i hangversenyt – megelőzve a további méltóságtejes ünneplést – az egykori tanítványok „családi körben rendezett köszöntésnek szánták”. Az eseményt a Budapesti Monteverdi Kórus Alapítvány szervezte, a Magyar Kórusok, zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége, a KÓTA közreműködésével és az NKA támogatásával. Az ötletgazda a Monteverdi Kórus alapító karnagya *Kollár Éva*, aki pedagógiai pályafutása során mintegy Szőnyi Erzsébet nyomdokain haladt: ő is a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumba járt, a Zeneakadémián középiskolai énektanárképző és karvezető tanszakon végzett, ahol Szőnyi Erzsébet tanítványa volt, diplomájának megszerzését követően gimnáziumban tanított – ahol megalakította Monteverdi Kórusát –, majd kinevezést kapott a Tanárképző Főiskolára, ezt követte a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, amelynek tanszékvezető tanára lett.

A hangversenyen Kollár Éva köszöntötte a zeneszerzőt. A megszólítás már kifejezi azt a szeretetet, ami a hangverseny egészét jellemezte:

„Tisztelt Tanárnő,
drága Erzsébet Néné!”

A koncerten szerepelt a Musica Nostra Nőikar, az együttes karnagya *Mindszenty Zsuzsánna* ugyancsak Szőnyi Erzsébet tanítványként végzett. A zongorakísérő *Nagy Márta*, Szőnyi Erzsébet zongorás műveinek avatott előadója, ugyan nem volt Szőnyi növendéke, de azonos zenei gyökerekből táplálkoztak, néhány évtized különbséggel mindketten

Szegedi Ernő tanítványai voltak a Zeneakadémián. S bár *Hajsrekker Krisztina* koránál fogva nem lehetett Szőnyi Erzsébet tanítványa, e hangversenyen is bizonyította, hogy milyen nagy számban, szép válogatásban, igényes előadásban szólaltatja meg iskolai kórusával a zeneszerző műveit. A kórusokat és a kóruséleket legna-

gyobb mértékben támogató KÓTA főttkára *Vadász Ágnes Szőnyi Erzsébet* legnagyobb tisztelőinek sorát gyarapítja.

Szóljon most e sorok írója, aki oly sokszor vette kezébe a tollat, hogy méltató sorokat rójon, aki könyvei kiadását gondozta, és aki a „Tanárnő” zeneakadémiai tanárságának első évében lehetett a tanítványa.

Ez alkalommal is jegyzetfüzettel kerestem fel Szőnyi Erzsébet tanárnőt, hogy beszélgetés során kérdések-válaszok tárják föl, milyen érzelmeket váltott ki a szerzőből ez a gondosan összeválogatott születésnap-i műsor, melynek során szerepelt gyermekkar, nőikar, vegyeskar és zongorakíséretes dalok. Kissé elmerengve elhangzott az első válasz:

Számomra azért volt különösen értékes ez a műsor, mert szembesültem zeneszerzői önmagammal. Hosszú évtizedek munkája elevenedett fel előttem.

A műsor első szereplői a Kőbányai Szent László Általános Iskola **Harmonia Gyermekkara és Csengettyű együttese**, karnagyuk: *Hajsrekker Krisztina*. A nagylétszámú együttes csengő, tiszta hangon, gyermeki derével adta elő műsorát:

- **Négy bicinium népdalokra**, a 33 könnyű kórusból:
Hidló végén; Kónyár Verka; Kerek utca; Az ürögi faluvégén.
 - **Hét gyermekkar** – IV.: Túl az Óperencián (Hárs Ernő szövegére).
 - **Három nőikar** – I. és III.: Lám megmondtam; Sallárom.
- (A műsorfüzetben valamennyi előadott mű szövegét közölték.)

A Harmónia Gyermekkar a 33 könnyű kis kórusból énekelt egy csokorra valót. Ezeket a darabokat akkori ének-szakfelügyelő, volt zeneakadémiai évfolyamtársam Pálinkás József ösztönzésére írtam, hogy a hivatalos általános iskolai énekkönyvek dalaiból válogatva második szólamot írjak hozzájuk. Hogyha vannak az adott osztályban jófüllű gyerekek, szólaljon meg a két szólam. Még néhány háromszólamú is van közöttük. Keltezése 1969.

A Kriza János „Vadrózsák” c. gyűjtemények népi szövegeiből való a „Három-leánykar”, kelte: 1946, és azt a szilágyista tanítványaimnak írtam.

A hangverseny következő szereplője a **Musica Nostra Nőiikar**. Alapító karnagya *Mindszenty Zsuzsánna* a vele való beszélgetésben így nyilatkozott:

„Boldogan vállaltam el a hangversenyen való közreműködést, hiszen Szőnyi tanárnő tanítványa lehettem a Zeneakadémián, és mélységesen tiszteltem őt mint zeneszerzőt, mint zenepedagógust és mint embert egyaránt. Hatalmas tudása, mindig naprakész tájékozottsága, derűs egyénisége példa számomra. Egész pályám során mindig éreztem, hogy ő ott áll a háttérben, és ha szükségem van rá, támogat, segít.

A Musica Nostra kórus 2014-ben, a tanárnő 90. születésnapján is föllépett a zeneakadémiai ünnepi hangversenyen.

Akkor a *Hat középkori himnuszt* énekeltük kamarazenekari kísérettel. Most elsősorban a cappella művekben gondolkodtam. A Musica Nostra alakulásának évében, 1994-ben, Szőnyi tanárnő iránti tisztelem jeléül

szinte az első mű, amit megtanultunk a *Canticum sponsae* – a Menyasszony éneke – volt. Úgy éreztem itt az idő, hogy felelevenítsük ezt a gyönyörű, nagy lélegzetű 7 perces kórusművet. Szövege latin nyelvé, az Énekek Énekéből vett részletekből áll. A földi szerelem szenvedélyes érzése nagyon közel áll a mélységes hit által az égiek felé irányuló önátadó szeretethez. Ennek megfelelően különlegesen szenvedélyes a zene is. A kórusmű rövidebb, esetenként töredékes részekből épül, de egy visszatérő, gregoriánhoz hasonlatos unisono dallam összetartja a nagy formát. Sodró lendület, széles dimenziók, lenyűgöző csúcspontok teszik nagyszerűvé a *Canticum sponsae*-t. Fontos szülő is van benne, melyet ezúttal *Patak Zita* énekelt, aki egykor a kórus tagja volt, ma már szólistaként működik.”

A Canticum sponsae abból a korból való, amikor alig szólalt meg latin szöveg, vallásos tárgya miatt. Így lett a címe: „A menyasszony éneke”. Első előadása Bárdos Lajos lakásán volt, Bartha Dénes jelenlétében, zárt körben, a szerző, valamint Katanics Mária és Kistétényi Melinda előadásában. A kiadásra 1969-ben került sor a francia Ledac Kiadóban Párizsban. Mme Ledac, az ISME elnökségének volt a tagja, mint én is ugyanazon időszakban.

A műsor következő száma a **Japán dalok** című ciklus. Japán költők haiku-szerű rövidke versei kerültek megzenésítésre Kosztolányi Dezső kiváló fordításában. Valójában három karakterdarab – *Gondolatok*, *Hó és Hold* –, két „*Jajszó*” által megszakítva, melyek szövege azonos, de a zenei anyaga tükörfordítás jellegű. Egy-egy villanás valamennyi kis tétel, a zeneszerző zsenialitását mutatja, hogy ilyen rövid formákban is tökéleteset tud alkotni.

A Japán dalok szövegét Kosztolányi Dezső fordításából válogattam. 1963-ban voltam Japánban, annak zenéje ihletett, a kórusművek kelte: 1971.

Végül a már említett *Középkori himnuszok Sík Sándor fordításában* című hat részes ciklusból énekelt a Musica Nostra kórus két tételt.

– A **Szűz Mária dicsérete** eredetileg hárfa és triangulum kísérettel íródott, ezúttal a hárfát zongora helyettesítette. A szótól ismét *Patak Zita* énekelte, zongorán közreműködött *Szekér Bernadett*.

– A **Szamárénekek** egy középkori újévi szokást, a Bolondok ünnepét eleveníti föl, a nőikart ütőhangszereken igen virtuóz módon *Láng Zénó* kísérte.

A Győri Leánykar és karnagya Szabó Miklós részére született a Hat középkori himnusz. Első előadása a győri Városháza termében volt, kelte: 1988. A himnuszok nem zongorakísérettel, hanem vonósnégyes, hárfa és ütőhangszer kamaraegyüttesre íródtak.

Idézzük Mindszenty Zsuzsánna szavait: „Boldog és büszke vagyok, hogy együttesemmel felléphettünk Szőnyi Erzsébet tanárnő születésnapj koncertjén. Nagy élmény számunkra, hogy jelen volt és meghallgatott bennünket!”

Kamarazene váltotta a kórusműveket. Szoprán szólóra és zongorára írt lírikus dalok, *Meláth Andrea* és *Nagy Márta* előadásában:

- **Kedves** (Kosztolányi Dezső, 1912);
- **Sappho szerelmes éneke** (Ady Endre, 1909).

A két dal kelte: 1946. Akkoriban – zeneszerzői tanulmányaim utolsó évében – zongoradarabok és dalok képezték műveim zömét. Nem tudtam, hogy a Sappho-t Kodály zenésítette meg. Viski János – zeneszerzés tanárom – figyelmeztetett rá, mikor már megírtam. A két megzenésítés teljesen más. Az enyémen a zongora „hárfázik” végig.

Befejezésül a **Budapesti Monteverdi Kórus** énekelt. Vegyeskari műveket szólaltattak meg az alapító karnagy *Kollár Éva* vezényletével.

A Budapesti Monteverdi Kórus által énekelt művek mind az utóbbi években készültek, közülük többet a kórusnak és karnagynak Kollár Évának írtam.

– **Hóttalan a hegyek inge** (Nagy Gáspár, 1978 és latin liturgikus szöveg);
– **Ima alkonyi harangszóra** (latin liturgikus szövegre és ismeretlen csíkszentdomokosi költő strófáira). Az énekhangok között megszólaló kis harang éteri hangulatot áraszt: „Mondjatok áldást Úrnak angyalai, Énekeljétek himnuszt és magasztaljátok őt mindörökké!” A művet Szeged város felkérésére 2005-ben komponálta a szerző Rozgonyi Éva és az általa vezetett Bartók Béla nőikar számára. 2012-ben Sándorfalván Szőnyi Erzsébet 88. születésnapja alkalmából is bemutatták a művet.

A vegyeskari átírat Kollár Éva felkérésére készült.

- **Dante: Calvado l'altr'ier per un cammino** (Jékely Zoltán fordítása).

A Dante szonett szövege: Cavalcando l'altr'ier per un cammino (Lóháton kocogtam minapában) Jékely Zoltán fordítása. A szövegválasztáshoz, a prozódia alakításához az olasz nyelv és irodalom jeles ismerője, dr. Eősze László zenetudós tanácsa segített. A művet Nagy Márta kérésére a Törökbálinti Cantabile Vegyeskarnak és Vékey Marianna karnagynak írtam, egy olaszországi szereplésük alkalmára, 2013-ban. A zongorakíséretet akkor is, most is Nagy Márta játszotta.

A következő felhangzott kórusmű:
- **Kívánjatok békét Jeruzsálemnek! Ps.122.**

A „Kívánjatok békét Jeruzsálemnek” kezdetű kánon a 122. zsoltár szövegére készült, kelte: 1989. Először 1985-ben voltam Jeruzsálemben...azelőtt, akkor és azóta mindig kívánjuk, bár lenne béke már...

Kedves Tanárnó! Nagyon köszönöm olvasóink nevében is a mai beszélgetést. Hiszen mint mindig, nagyon sok érdekes adatot, különleges eseményt árult el számunkra. Harmonikusan társult múlt és jelen.

Habent sun fata libelli. A könyveknek megvan a maguk sorsa, mondják latinul. A zeneműveknek is. – Egyszer megírjuk, aztán sorsukra hagyjuk őket. A március 30-i koncert is erre volt példa.

Az élmények elevensége pótolhatatlan és örökértékű. Hálás köszönetet és elismerést mondunk az előadóknak!

Fotók: Soproni András

Márkusné Natter-Nád Klára

SZŐNYI ERZSÉBET 95

Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium

Kossuth-díj (2003)
Liszt Ferenc-díj (1947)
Bartók Béla–Pásztory Ditta-díj (1995)
a Nemzet Művésze

Tisztelt Tanárnő, drága Erzsi Néni!

A mai hangversenyt családi körben rendezett köszöntésnek szánjuk. A 95. születésnap isteni ajándék, és tudjuk, hogy ebből az alkalomból hamarosan további méltóságteljes ünneplés is következik. Ám a mai napon, mi nem az életút fénylő állomásain kapott kitüntetések soroljuk elő, hanem azt a csodálatos Asszonyt szeretnénk boldognak látni, és szívbéli köszönetet mondani neki, aki gazdag életének teljességében, boldog feleség és édesanyai hivatása mellett egymaga többet tett a magyar ifjúságért, a magyar zene jövőjéért, mint sok-sok elődje és jelenkori követője. Pedig közülük is sokan lehetnek büszkéek arra, hogy pályájukat Kodály Zoltán biztató gondolatához igazították:

A ZENE MINDENKIÉ!

Szőnyi Erzsébet életét ma is ez a vezéreszme világítja be.

Drága Erzsi Néni! Köszönjük, hogy mindig hűséges maradt fiatalkori tiszta eszméihez: tanított, komponált, segítő és irányító szerepet vállalt a magyar és a nemzetközi zenei élet számos területén, miközben énektanárok-karvezetők százainak adott kikezdehetetlen tudást a Zeneakadémián.

Különösképpen köszönjük, hogy minket, a tanítványokat gondos szeretettel vezetett a nekünk szánt hivatás felé, muzsikánkat ma is figyelemmel kíséri és segíti a munkánkat.

Szőnyi Erzsébet ragyogása, derűje és bölcsessége sokunkat vezetett át nehéz történelmi és személyes pillanatokon. Erzsi Néni ma is előre néz, és Teremtőjébe vetett mély hittel, bizakodva hirdeti: „Kodály Zoltán katonája vagyok!

Adja a jó Isten, hogy sokáig így legyen!

Mi ehhez hálás szívvel, szeretettel kívánunk alkotókedvet és sok erőt!

Páty, 2019. március 30.

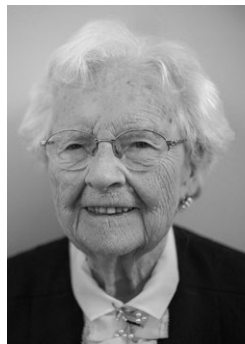
Tisztelettel,

Kollár Éva

*A Magyar Művészeti Akadémia Hangversenye
A Pesti Vigadóban, 2019. április 24-én*

A 95. születésnap szerzői estje

Szőnyi Erzsébet
Kossuth-díjas zeneszerző,
az MMA rendes tagja,
a Nemzet Művésze

A Magyar Művészeti Akadémia szerzői esten köszöntötte az április 25-én 95. életévét betöltő Szőnyi Erzsébet zenepedagógust, zeneszerzőt, a nemzet művészt a Pesti Vigadóban.

Vashegyi György a Magyar Művészeti Akadémia elnöke méltatta elsőként az ünnepeltet, aki a 20. és a 21. századi magyar zenei élet, a zenepedagógia és az alkotóművészet ikonikus alakja. Szőnyi Erzsébet különlegesen gazdag életművét, szellemiségét és lelki erejét hazánk szellemi életének egyik tetőpontjaként tartjuk számon. Értékítéletét, az emberekbe vetett hitét példaként állíthatjuk mindenki elé, hiszen kivételes teherbírással, akarattal és tisztességgel szolgálta mindig hazánkat.

Fekete Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériuma kultúráért felelős államtitkára prof. *Kásler Miklós* miniszter üzenetét olvasta fel: „Szőnyi Erzsébet személyében olyan zeneszerzőt, zenepedagógust, karvezetőt köszönhetünk születésnapja alkalmából, aki egész életét a zenének, a művészetnek szentelte, mindezt a munkásságát átható töretlen magyarságtudattal, alázattal és hittel. A tanítvány

tökéletesen megfelelt tanítómestere, Kodály Zoltán örökségének, Szőnyi Erzsébet egész életében küldetésének tekintette Kodály zenepedagógiai elveinek hirdetését.” Majd átadta a miniszteri köszöntő oklevelet.

Váratlan meglepetés következett, széles kivetítőn *Eősze László* zene-történész, a 96 esztendő barát, munkatárs meghatározó módon, kedves szavakkal – videóüzenetben – köszöntötte a művészt, megemlítve, hogy: „A világ zenetörténetének sincs olyan alkotója, aki 95 esztendősen is aktív, komponál; legutóbbi művét alig egy hete fejezte be, egyik legkedvesebb tanítványa, a tavaly elhunyt *Ittész Mihály* emlékére írta.”

Az est zenei programja *Kollár Éva* és *Záborszky Kálmán* akadémikusok szakmai útmutatásával, valamint az ünnepelt életművének avatott ismerője, *Nagy Márta* zongoraművész szerkesztésében állt össze, felvilantva a mintegy hét évtizedes, gazdag alkotói életpálya néhány korszakát.

Az est háziasszonya *Juhász Judit*, az MMA szóvivője, avatott módon ismertette a továbbiakban a hangverseny programját.

A koncert az 1948-ban hegedűre és zongorára komponált *Öt magyar népdallal* kezdődött, amelyet a szerző Párizsban írt, leginkább azért, hogy bővítse a Párizsi Magyar Intézet programjainak repertoárját. Szerzeményét az MMA 2016–17. évi ösztöndíjasa, *Banda Ádám* hegedűművész és *Nagy Márta* zongoraművész adta elő.

Szőnyi Erzsébet a Magyar Rádió felkérésére 1963-ban magyar költők verseit zenésítette meg. Ezen az estén a Szabó Lőrinc költeményére készült *Hajnali látomás* című darabot a Weiner Leó Zeneművészeti Gimnázium negyedik osztályos növendéke, a tavalyi Simándy József nemzetközi énekverseny kategória-győztese és Akadémiánk különdíjasa, *Papp Viktor* adta elő. Partnere: *Nagy Márta* zongoraművész, akinek a professzor asszony több művét is ajánlotta.

Ezt követően a művésznő játszotta a *Barbarának* és *Isoldénak* ajánlott két *Walzert*, amelyeket Szőnyi Erzsébet 2004-ben német felkérésre írt, amikor női zeneszerzőktől kértek keringőket. A darabokat egy német kiadó meg is jelentette.

A következő zenei blokk előtt *dr. Vigh Andrea*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora mondott Köszöntőt, kiemelve, hogy Szőnyi Erzsébet nemcsak résztvevője volt az elmúlt 100 év zenetörténetének, hanem alakítója is. „Káprázatos tehetségét, kivételes munkabíráását és lenyűgöző elhivatottságát a történelem alakítására használta.

Művei és zenepedagógiai tevékenysége nélkül más lenne ma a zenei világ”.

Szőnyi Erzsébet Kodály Zoltán sugallatára írta meg négy kötetben „A zenei írás, olvasás módszertana” – (A kezdetektől a felsőfokig) című könyvét ének-zene és szolfézstanárok számára. Mind a négy kötetet lefordították angol, az első kötetet pedig olasz és japán nyelvre is, így őt földrészen vált ismertté ez az egyedülálló zenepedagógiai útmutatás,

amelyet Kodály is nagy elismeréssel méltatott, s előszavában így fogalmazott: „... Szőnyi Erzsébet könyve a legjobb utat mutatja, és minden eszközt megad a gyermek szerencsés zenei fejlődéséhez. Egységes kiinduló pontja ez a zenei szak- és köznevelésnek. A könyv persze, nem lehet más, mint az ő páratlan gyakorlati tanításának vázlata...”

A hangverseny második felének elején három tételt hallgathatott meg a közönség az ifjúsági zenekar számára 1988-ban komponált Zenetörténeti séták c. kilencételes szvitből, amely végigvezet a zenetörténet főbb korszakain, a gregoriántól a kortárs zenéig. A *Szent István Király Szakgimnázium* növendékei most a XVI. századi koldusdiákokat, utcai énekeseket megidéző Gassenhauer, a Barokk és a Hommage à Beethoven című tételeket adták elő *Záborszky Kálmán* karnagy, a MMA rendes tagja vezényletével.

Ezután ismét különböző hangulatú darabok következtek. A *Cavalcando szonett Dante „La Vita Nuova”* című versciklusából. A szöveget Eöszse László választotta ki és Nagy Márta kérte megzenésítését, mivel olaszországi turnéra készültek a törökbálinti Cantabile Vegyeskarral. Mindez alig hat esztendeje történt. Az akkor 89 esztendőes szerző rövidesen elkészült a művel, s az ajánlás természetesen Nagy Mártának és Vékey Mariann karnagynak szól. A Cavalcando egyébként azon kevés zenedarabok közé tartozik, amely zongorakíséretes kórusmű. Ezt követte a koncerten a Szeged város felkérésére 2005-ben Rozgonyi Éva Bartók Béla női kara számára írott *„Ima alkonyi harangszóra”* című darab, melyet később a szerző átírt vegyes karra *Kollár Évának és a Monteverdi Kórusnak*.

A megindítóan szép népi szövegre, a csíkszentdomonkosi imádság soraira írott dal-
lamok után az antikvitásában is mai, időt-
lenül örök-emberi, életigenlő Anacreóni dal
következett: *„Gyere, boldogan borozzunk!”*

A három művet a *Budapesti Monteverdi Kórus* előadásában hallhattuk. Szőnyi Erzsébet szerzői estjét végül egy nagyszerű vegyes kari, fúvós kvintettel kiegészített kánon koronázta meg: *„Kívánjatok békét Jeruzsálemnek!”* A 122. zsoltár szövegére komponált, korunkban is időszerű mű megírására Szőnyi Erzsébetet harmadik szentföldi utazása ihlette. A Budapesti Monteverdi Kórus tagjai és a Szent István Király Szakgimnázium fúvósai adták elő *Kollár Éva*, a MMA rendes tagja vezényletével.

Szőnyi Erzsébet alkotói stílusa nem sorolható a 20. századi magyar zene egyik irányzatához sem, egyszerre jellemzi a konzervativizmus és a nyitottság. Már tizenhárom évesen komponált, először zongoradarabokkal, később vokális művekkel kísérletezett. Páratlan az a tanári kar, mely kincseivel elhalmozta. 1942–47 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti

Főiskolán Bárdos Lajos és Vásárhelyi Zoltán (középkolai énektanár-képző), Szegedi Ernő (zongora), Viski János (zeneszerzés), Kodály Zoltán (népzene), Szabolcsi Bence, Weiner Leó (kamarazene) és Ferencsik János tanítványa lehetett. Középkolai énektanári diplomáját 1945-ben, zeneszerzői diplomáját 1947-ben szerezte meg. 1947–48-ban Francia Állami Ösztöndíjjal Párizsban, a Conservatoire de Musique et d'Art Dramatique hallgatójaként, tudását Tony Aubin, Nadia Boulanger és Olivier Messiaen kezei alatt csiszolhatta tovább.

1945-től középkolai énektanár, 1948-tól 1981-es nyugdíjba vonulásáig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára, 1960–1981 között a középkolai énektanár és karvezetőképző tanszak vezetőjeként. Kodály ösztönzésére részt vett a magyarországi zenepedagógia újjászervezésében, s lett a mester módszerének világszerte elismert közvetítője, 1964-től az ISME elnökségi tagja. Jelentős közéleti tevékenysége részeként 1978 és 2003 között a Magyar Kodály Társaság és a Bárdos Lajos Társaság, valamint 1996-tól a Magyar Muzsikus Fórum társelnöke. 1992–96 között a Magyar Zenei Kamara alelnöke, 1993–94-ben a Magyar Rádió felügyelő-bizottságának elnöke. A hartfordi (USA) Kodály Musical Training Institute tagja, a francia Kodály Társaság és a KÓTA tiszteletbeli elnöke, a Nemzetközi Kodály Társaság (IKS) tanácsadója, a varsói Chopin Társaság tagja, a pittsburghi Duquesne Egyetemen díszdoktora. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (jelenleg egyetem) professzora volt. A Magyar Művészeti Akadémiának alapító tagja, 2014-től Nemzet Művésze.

A hangversenyt követően, hangulatos fogadás keretében, a továbbiakban is köszönthették kedves szavakkal tisztelői, tanítványai és a jóbarátok az ünnepelt zeneszerzőt.

Fotók: Szöllösi Mátyás

Óvodapedagógusok

XXV. Tavaszi Konferenciája Szolnokon

„Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel”

Az Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete XX. Egyesületi közgyűlését tartotta, 2019. április 12-13-án Szolnokon, a Neumann János Egyetem Gazdálkodási Kar Aulájában. Emelkedett, ünnepi hangulatban telt a jubileumi konferencia. Húsz év közös munkáját, alkotását ünnepeltük az alapító tagokkal és a belépő új generációval együtt, 380 résztvevővel.

Az érdekesítő előadások a bázis és modellóvodák műsora tette felejthetlenné ezt a két napot. Minden a művészetről, a kialakított értékrendszerről, népi kultúránkról, a felnőtt és a gyermek kapcsolatáról szólt. Mégsem mondhatom, hogy egy szokványos megemlékezésen vettünk részt. Az egyesületi tagok őszinte, hiteles megnyilvánulása, a baráti ölelések, katartikus pillanatok sora, könnybe lábadt szemek tanúsítottak arról, hogy ez sokkal több volt egy jubileumi megemlékezésnél.

Többször is elhangzott, hogy számunkra ez az egyesület és elnökszöveg *Nagy Jenőné* óriási értéket adott a kezünkbe: a szakma szeretetét, hogy ne elégedjünk meg a közepszerűséggel, folytonosan képezzük magunkat ahhoz, hogy értékes és boldog gyermekkort biztosíthassunk gyermekeinknek az óvodában.

Kosinszky Zsuzsanna, az EMMI Köznevelési Stratégiai Főosztály köznevelési szakmai területi referense kiemelte azokat a pillanatokot, mikor az egyesület harciasan megemelte hangját, amikor kellett, kiállt az egész óvónő társadalom mellett, folyamatosan részt vett a szakmai innovációban. *Dr. Deme Tamás* egyetemi docens elemezte az egyesület értékkezelő munkáját. Legújabb kiadású programkönyvünk lektoraként már jól ismeri programunkat, azt az értékrendszert, ami mentén dolgozik az egyesület. A népi kultúránk, a tiszta forrás mindig biztos alapot ad a

gyermeknek. Erre lehet építeni, fejleszteni a gyermek kreativitását. „Csak tiszta forrás” mentén haladjunk továbbra is!

Dr. Márkusné Natter-Nád Klára, a Magyar Kodály Társaság elnökségének tagja előadásában szólt a Kodály szellemű zenei nevelés felvállalásáról, kiemelve jelentőségét, hogy „*a gyermeknek a legjobb is csak éppenhogy elég jó.*” Hitelesen tehette ezt azért is, mert kezdetektől fogva figyelemmel kísérte az egyesületünkben folyó munkát, részese volt kiemelkedő zenei rendezvényeinknek, *Forrai Katalin* emlékszimpozíumainak és a háromévente megrendezett Óvónői Kórusfesztiválnak. Befejezésül kiemelte Kodály Zoltán intését: „*Nem lehet egészen boldog ember, akinek nem öröm a zene. Erre az öröme azonban tanítani kell az emberiséget, mert magától nem jut el odáig.*”

Dr. Szabics István, a Bács-Kiskun Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Társulat igazgatója, azt emelte ki, hogy a tehetséggondozás terjesztésében mit tett az egyesület. Az Óvodapedagógiai Nyári Egyetem szakmai vezetője Nagy Jenőné, aki évek során minden alkalmat megragadott arra, minél több oldalról járja körül ezt a területet, országsszerte megerősítve a kollégákban a tehetséggondozás szerepét. Igazi csemege volt *Hermányos Mária*: Gyökerek című könyvének bemutatója. Ismét megerősítette bennünk magyar kultúránk, nyelvünk fantasztikus mélységeit, a nyelvi játékok kiapadhatatlan tárházát.

Lehoczky Mária Magdolna a Károli Gáspár Református Egyetem oktatója a keresztyén nevelés értékeiről beszélt. Előadása után tudatosodott bennünk, hogy ezek az értékek jelen vannak óvodai programunkban. A népmese, népi gyermekjátékok, mondókák tartalma, célunk, hogy a gyermekeinkben kialakítsuk az egészséges öntudatot, gyermeki tartást. Az erkölcsi tudatosság, felnőtt minta ereje segíti a gyermek eligazodását közvetlen környezetében. A „szívképzés” hát nem csak a vallási nevelést végző óvodákra jellemző! A nemzeti identitás megalapozásáról beszélt *dr. Sándor Ildikó* néprajzkutató. Nem a hazafias nagy szavak alakítják a gyermek hazaszeretetét – hanem megint visszakanyarodva az eddig halottakra – néphagyomány, magyar népi kultúra népszokások erősítése

Sátoraljai Hétszínvirág Művészeti Bázisóvoda

teszi magyarrá a gyermekeket. Az előadások gyönyörű íve megerősítette bennünk az alapértékeket. Erre tette fel a koronát az óvodák műsora.

Húsvéti életkép, igé-nyes népdalcsokrok, népmesék, báb és kitalált mesejátékok, kórusművek, értékteremtő, népi kultúrát erősítő

fergeteges előadások tették felejthetlenné a konferenciát. Nemcsak a közönség, de az előadók szemében is ragyogtak a meghatottság könnycseppjei. Nem egy produkcióban vett részt több generáció is a műsorban – gyermekektől a nagyszülőkhöz – csodálatos mintát adva a mai kor gyermekének.

Ez a két nap bebizonyította, nem egy átlagos egyesülethez tartozunk! Ez annál sokkal több! Mélységes emberi kapcsolatokra épülő, elevenen élő, fantasztikus szakmai közösség! Köszönjük programszerzőnknek, egyesületünk elnökének, *Nagy Jenőnének*,

akinek több évtizedes színvonalas és odaadó, lelkes munkája alapján valósulhatott meg ez a XXV. Országos Konferencia, bemutatva az Óvodapedagógusok szeretetteljes, kreatív és eredményes munkásságát.

Győri ciripelők

Dr. Gordánné Oláh Márta

Sárosi Napraforgó
Dalkör

Magyar Örökség-díj átadása 2019. március 23-án M. Katanics Máriának

**karnagy, zenepedagógus,
a magyar kórusélet
emblemikus alakja,
a Szilágyi Erzsébet Női Kar
alapító karnagya**

Ez év április 20-án lenne 90 esztendő *Mohayné Katanics Mária*, aki azonban immár több mint két éve itthagya a földi világot. Hogy mégis

mennyire itt él sokunk szívében, bizonyítja az a vastag kötet is, amelyet *Katanics* – „*A legmélyebben átélt szellem mágusa*” címmel mintegy másfél évvel távozása után a Szilágyi Erzsébet Női Kar jelentetett meg emlékére. Ez a kórus az ő gazdag életművének különleges „alkotása”, amely akkor is maradandó, ha az együttes hivatalosan már sok éve nem működik.

Katanics Mária világlátására és egész életpályájának alakulására döntő hatással volt mindaz, amit szülővárosában, Baján az elemi ismeretek-től kezdve az érettségi és a népiskolai tanítói oklevél elnyeréséig a *Mi-asszonyunkról Nevezett Kalocsai Szegény Iskolanővérek* intézetében kapott. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola középiskolai énektanár- és karvezető tanszakának elvégzése után, 1952-től egy gazdag és változatos zenepedagógiai pálya indult meg, amelynek legfőbb állomásai a Cinkotai Tanítóképzőtől a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumon, majd a Marczibányi téri Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskolán át a Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskoláig, az ELTE Tanárképző Főiskolai Kar Ének-zene Tanszékeig és a Zeneakadémia Tanárképző Intézetéig íveltek, sőt vendég-előadások, nyári tanfolyamok révén kiterjedtek a bel- és külföldi felnőtt továbbképzésre is. Minden korosztály tagjai, az általános iskolásoktól a gimnazistákon át a zenetanár-jelölteig és a már működő pedagógus-karvezetőikig, feledhetetlen, életre szóló zenei és emberi út-avalót kaptak tőle.

Mérhetetlen tudásszomj vezette, amikor a Főiskolán titokban, tiltással dacolva a zenetudományi tanszak óráira is bejárt, majd pályakezdő tanárként egyúttal népzenekutató munkát is végzett Lajtha László mellett. Talán még Lajthánál is szorosabb kapcsolat fűzte rajongva tisztelt tanáraihoz: Bárdos Lajoshoz és Kodály Zoltánhoz. Egyes műveik születésekor néhány kiváló társával együtt „próba-énekesként” jelen volt, és később karnagyként mindhármuk műveinek kiemelkedő tolmácsolója

lett. Bartók és Kodály kórusműveiről mélyértelmű és minden karvezető számára tanulságos írásokat is publikált.

Jómagam tizenhat évesen, a nagy kórushagyománnyal rendelkező Szilágyi Erzsébet Gimnázium tanulójaként ismerkedtem meg Katanics Máriával, és az ő mély zeneisége, karizmatikus egyénisége, zseniális pedagógiája hatására döntöttem a zenei pálya mellett. Alapító tagja lehettem a Szilágyi Erzsébet Kamarakórusnak, és ott lehettem 1961-ben Debrecenben, amikor a gimnazista korú lányokból álló együttest érett muzsikálása alapján már első szereplésekor a nőikarok közé sorolták a Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyen. Ma is megborzongok, amikor arra emlékezem, milyen volt Katanics Mária keze alatt énekelni Bárdos: *Magos a rutafáját*, Karai: *Csak azért szerettemjét*, Bartók: *Isten veledét*, (meg persze a Kodály: *Pünkösdlőt*), és milyen erős összetartozást jelentett a sok próba, fellépés, közös élmény a kórus valamennyi tagja számára. Ugyanolyan óriási lelkesedéssel énekel-tünk iskolai klubnapokon, kis művelődési házakban, akár még tanyákon is, mint a Zeneakadémián, a Pécsi Kamarakórus Fesztiválokon, vagy a kezdeti időkből ritka, de annál jelentősebb, mindig díj-esővel járó külföldi verseny-szerepléseinken, amelyek közül számomra Neerpelt és Arezzo maradtak a legemlékezetesebbek, és az, hogy Arezzo után Castelgandolfóban VI. Pál pápának is énekelhettünk, mégpedig Kodály *Ave Mariáját*!

Életpályám alakulása miatt én csak mintegy másfél évtizedet énekelhettem a „Kamarában”, ahogy mi magunk hívtuk a Szilágyi Erzsébet Női Kart, de mindig figyelemmel kísértem kül- és belföldi sikereit, sokszínű reperotárja bővülését a kórusnak ajánlott új művekkel is (mindezekről az említett könyv részletesen beszámol), és mindig részt vettem a jubileumi koncerteken – természetesen a megelőző próbákkal együtt. Már nagy kórusénekesi tapasztalattal rendelkezve és gyakorlott kórusvezetőként is mindig újra megdöbentett Katanics Mária hihetetlen művészi és pedagógiai tehetsége: ő valóban „a legmélyebben átélt szellem mágusa” volt. Lenyűgözött, hogy évtizedek múltán is azonnal otthon érezhettem magam a „Kamarában”, mert olyan generációk, akik sohasem voltak egy időben a kórus tagjai, mind együtt lélegezve, egy szívvel követtük irányítását. Utolsó, felejthetetlen élményem, hogy amikor a kórus megalakulásának 55. évfordulóján összejöttünk énekelni a Szilágyi Gimnáziumban, és meghívtuk a már nagy beteg Katanics Máriát, hogy neki is elénekeljük legkedvesebb, mindenki által ismert számainkat, pár finom mozdulattal, vagy inkább csak a szemével átvette az irányítást. Mi pedig követtük: mindenki pontosan érezte, milyen mélyről jön és milyen mélyre hat ez a közös muzsikálás. Mélyre – és egyúttal messzire is, hiszen akik Katanics Máriától tanulhattunk emberi és művészi igényességet, az élet legkülönfélébb területein működve kíséreljük meg tovább örökíteni az ő szellemiségét.

Köszönjük, hogy ebben a Magyar Örökség Díj odaítélése is megerősít bennünket.

Eckhardt Mária

Ugrin Gábor Emlékkoncert

Veres Pálné Gimnázium, 2019. március 23.

A gimnázium aulája zsúfolásig megtelt régi tanítványokkal, kórustagokkal, néhány kortárs tanárral és természetesen a családtagokkal. Ugrin Tanár Úr sokakban kitörölhetetlen nyomott hagyott. Zenei, közösségi és emberi nyomokat.

Az újjászervezett, immár Örökifjú Zenebarátok Kórusa (ÖZK) néven működő kórus minden évben megemlékezik Ugrin Gáborról, a „legenda” tanárról, kórusvezetőről. A kórustagok kezdeményezésére és adományából a Veres Pálné Gimnáziumban emléktáblát avattak 2017-ben, amelyet az emlékkoncertek végén a családtagok és a kórustagok együtt koszorúznak meg, hiszen Tanár úrnak két családja volt. Az emlékkoncertek minden alkalommal közös énekléssel – az ÖZK, és a régi kórustagok – fejeződnek be, a kóruséneklés igazi örömmünnepei ezek a napok.

Milyen volt Ugrin Gábor, milyen volt a kórus, a közösség, ahol jó volt énekelni?

Az emlékező koncerten elhangzott köszöntő beszéd sokatmondó:

Jó estét kívánok! *Havas Ágnes* vagyok, több mint 40 évig énekeltem az Ifjú Zenebarátok Kórusában. Szeretettel köszöntöm Önöket, köszöntelek Benneteket az Örökifjú Zenebarátok kórusának, Ugrin Gábor emlékére rendezett koncertjén! Köszöntöm a volt dalostársakat, valamint Zsuzsánkát, Tanár Úr feleségét, két lányát, Julót és Zsuzsót, valamint drága unokáit, és a Veres Pálné Gimnázium tanárait. Köszönjük, hogy eljöttek.

Kórusunk alapító és immár örökös karnagya Ugrin Gábor, aki nem egyszerűen egy kórust alapított annak idején, hanem különleges személyiséggel és szellemiséggel valójában egy társaságot is létrehozott. Ennek a társaságnak a tagjai mi voltunk és Ti vagytok.

Mindannyian Tanár Úrtól tanultunk – és ez nem túlzás – levegőt venni, ceruzát hegyezni, a kezére figyelni, ugyanakkor egymásra is figyelemmel lenni. Nem csak csodálatos koncertek, de életre szóló barátságok, örök szerelmek, boldog házasságok is születtek az Ő keze alatt.

Egy püsszenés sem volt, amikor belső hallással kellett énekelnünk hosszú percekén át. De amikor koppantott a hangvillájával a kottatartón, egyszerre léptünk be. Éreztük, hogy Jeunesses-esnek, Ifjú Zenebarátnak lenni különleges megtiszteltetés. Mi voltunk az ő Puszpángjai. Puszpángok, akik ámulva hallgattuk, amikor az Öreg, ahogy a háta mögött szeretettel neveztek, történelemről, művészettörténetről, zenetörténetről beszélt, vagy amikor a saját életéből hozott élő történeteket. Róla mindenkinek van egy története.

A Gyulai Diáknapokra mentünk, és Szarvason átutazva Tanár Úr megállította a buszt, kis pihenő, mondta, utána mindannyian bementünk az Arborétumba. Tikkasztó május végi nap volt, jólesett a fák

árnyékában sétálni. Egyszer csak az Ugrin – ahogy szintén emlegettük, előresietett – mit sietett? – szaladt, és szó szerint beledobta magát egy szénakazalba. Gyertek, gyerekeim, ilyen még úgyse láttatok, mondta. És ott hevertünk percekig lustán, mellette, hanyatt fekvé a friss szénailleség és bámultuk a kék eget. Ezt sem lehet elfelejteni.

Szétszóródtunk szerte Budapesten, vidéken, külföldön, elfoglaltak lettünk, sokan megöregedtünk, de valami a szívünk mélyén örökre ösztetart bennünket. Az együtt éneklés különleges és felemelő élménye az, ami az Ő keze alatt olyan természetes volt, semmi művi, „csinált” dolog nem volt benne. Bizony, organikus egység voltunk Ő és mi, a dalostársak, akik évente legalább egyszer összejövünk, hogy Rá emlékezzünk és az Ő emlékezteteli avizójára egyszerre lépünk be. Meglepő, hogy évtizedek után is emlékszünk a szövegekre, a szólamunkra, és ma is egyszerre veszünk levegőt és halkán lapozunk. Halkan, mert ha zörög a kottapapír, az megzavarja a közös áhítatot és a Tanár Úr szúrós tekintettel néz felénk, amitől előnt minket a szégyenérzet. „Belerondítottatok”, mondaná utána, a közös munkába. Minden egyes dalostárs tudta és tudja, hogy azt az élményt, amit mi együtt tudunk, egyedül senki nem lenne képes létrehozni. Toljuk a biciklit, dalostársak, mondta, és arra gondolt, hogy óriási egy biciklinek kell annak lenni, amit mi több százán gördítünk előre évtizedeken át, amit mi tolunk, és amit Ő irányít.

Voltak nagy huncutságok is, amikre nevetve emlékszünk vissza: „Aszszonyom, édes úrnőm” kezdődik a Zsoldos szerenád, de ehelyett a fiúk így énekeltek: Összenyom édes úrnőm...” Tanár Úr hasonlatai néha egészen különleges képzavarokat rejtettek: „Magának akkora hangja van, kisjányom, mint az ólajtó.” Vagy: *Sebestyén Zsuzsi* feljegyezte a Kodály kötetébe a következőt: „A Jó Isten áldjon már meg benneteket a hályogos szemű hangotokért!”

Örökifjú Zenebarátok Kórusa, vezényel: Magyaróvári Viktor

Remélem, van Kodály-kötet, Ezerév mindenkinél, esetleg van egy Bárdos kotta is, legalább a Régi táncdal, hogy az Örökifjú kórus után jöhessenek az Öregek is, megszólaljon a Tambúr andandori, mint régen, és az a fenti Öreg is, aki ott ül egy felhő szélén és vigyázó szemmel tekint le ránk, elmosolyodjon.

Az átadott tüzet, a kóruséneklés örömét a tanítványok hitelesen viszik tovább. És az emlékek, történetek sora folytatódik a közös éneklés adta boldogság állapotában: „A Bartók konziban egy átlagos szerdai szolfézs óra előtt én már a 19-es teremben várahoztam. A második ember, aki belépett az ajtón, Tanár Úr volt. Valamit pakolgotott, majd csak arra emlékszem, hogy hirtelen ott állt előttem. Felém hajolt és nem várt módon megkérdezte, hogy „Tanultál, bűdös kutya?” Én ettől annyira meglepődtem, hogy azonnal mondtam, hogy igen. Erre bólintott és tovább állt. Ezen az órán egyedül én nem feleltem.” – *Magyaróvári Viktor*, az ÖZK fiatal karnagyának egyik emlékezetes története a Tanár Úrról.

„Nézzetek már föl a kottából, hogy a szerencsétlen karnagy ott van-e még? A kórus éneklésben nincs demokrácia – mondta Tanár Úr. Ezt aztán tapasztaltuk is, kőkeményen bevasalta, hogy mindig fel kell néznünk a kottából, egy ütem alatt legalább kétszer. A próbákon teljes intenzitással kellett énekelni a darabokat.”

– *Mihályi Gábor* 32 évig énekelt Tanár Úr keze alatt.

„Általános iskolában is jártam kórusba, majd egy évtized kihagyás után bekerültem Tanár Úr kórusába. Tanár Úr szeretettette meg velem igazán a közös éneklést és Kodály kórusműveit. Még most is megborzongok, amikor a *Szép könyörgés* utolsó sorait éneklek és boldognak

Koszorúzás – Zsuzsánka, Ugrin Tanár Úr felesége,
Ugrin Juló és Magyaróvári Viktor karnagy

érezem magam. Mit lehet ennél többet adni?” – *Póti Márty* az együtt éneklés örömét az Ifjú Zenebarátok Kórusában találta meg.

„Tizennégy évesen kerültem a Veres Pálné Gimnázium nagy vegyeskarába. Az akkori viszonyokra jellemzően mind a százan szerda délutánonként a folyosón álltunk, de ez cseppet sem zavart bennünket, mert Ugrin karizmatikus ereje minden földi dolgot elfeledtetett és a zene szférába emelt minket. Az előadásokon egy-egy mű előtt tett egy mozdulatot, pl. az „ Es ist ein Ros’ entsprungen” kezdeténél, amitől kezdve a teljes kórus abba az állapotba került, hogy el tudta képzelni a rózsza kinyílásának csodáját és ezt csodálatos pianissimokkal a közönségnek is át tudta adni.” *Horváth Dóra*.

„Egyszerűen azt akartuk csinálni, amit Tanár Úr kért, amit mutatott. Sokszor csak a szemével irányított, a keze alig mozgott. Vagy éppen rajzolta, mutatta az érzést, a karaktert. Szigorú volt, de biztosak voltunk abban, hogy szeret minket.”

– A zenét átadó, szerető karnagyra és emberre emlékezett fenti összefoglaló írásával. *Horváth Zsuzsanna*

A tüzet, a kóruséneklés örömét a tanítványok hitelesen viszik tovább.

dr. Horváth Dóra

Közös éneklés az emlékkoncert végén

Fotók: Thaler Tamás

Ranolder-múlt és a 2019. évi Leővey Napok

A Ferencvárosban, a Vendel utca és Thaly Kálmán utca sarkán hatalmas épület áll. Impozáns lépcsősor vezet a bejáratához. Odabent Józsa Judit keramikusművész Leővey Klárát ábrázoló kispasztikája fogadja az érkezőt, a folyosókon érettségi tablók meg az iskola színjátszókörének plakátjai: Shakespeare, Molnár Ferenc, Abigél, Képzelt riport... A II. emeleti folyosó szinte előcsarnokká szélesedik, onnan nyílik egy színpadtechnikával ellátott koncertterem, Kodály Zoltán nevét viseli, hiszen a Mester gyakran látogatott az iskolába. Szomszédságában az Udvardi Erzsébet rajzterem: a festőművész ebben az iskolában tanított. Emléktáblák: Ranolder János hajdani veszprémi püspök, az iskolaalapító; Csorda Róza Romána nővér, a kórusszervező, egykori igazgató; Leővey Klára, a névadó; a világhírű karnagy, Andor Ilona. *Jó helyen járunk.*

Nagy sokaság: tanárok, diákok, vendégek minden korosztályból, azután a vendégként fellépő, ám e falak között mégis otthonos Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusának tagjai; beszélgetők, ismerősök vagy most ismerkedők. Örömteli várakozás: ünnepre jöttünk. Iskolatörténeti kiállítás nyílik. Olvasgatjuk a feliratokat, nézegetjük a posztereket, tárlókat, sok évtizedes fotókat, relikviákat. A mellettem álló hölgy – a Kodály Kórus egyenruháját viseli – rámutat egy diáklányra, az egyik régi énekkaros csoportképen: „Ez itt én vagyok” – mondja.

Április 15-én délben az Örökhagyó tanáraink című tárlattal nyitotta meg szokásos tavaszi rendezvénysorozatát az 1875-ben alapított *Ranolder Intézet*, utóbb Vendel utcai Tanítóképző örököse, a *Leővey Klára Gimnázium*. A tárlat az iskola jelesei közül két zene-, ill. sporttörténeti személységnek állít emléket: Andor Ilona, valamint Szentirmay Miklósné Kovácshegyi Erzsébet atléta, testnevelő- és néptáncpedagógus életét, munkásságát mutatja be. Mindketten 90 évvel ezelőtt, 1929-ben lettek a Vendel utcai intézmény tanárai, pályájuknak már nem első állomásaként; ők azok, akik – lévén világiak – a régi Ranolder hagyományait továbbvihették, mikor az államosítás után a diktatúra az irgalmas nővéreket száműzte az oktatásból. Mindketten nyugdíjba vonulásukig maradtak is e falak között: Szentirmay tanárnő 1963-ig, Andor Ilona negyven éven át, 1969-ig tanított az iskolában (és egy további éven át utóda, a ma már itthon és külföldön egyaránt ismert és elismert akkori pályakezdő, Kollár Éva munkáját segítette). Még egy kerek évszám – hetven éve, 1949-ben történt, hogy Andor Ilona kezdeményezésére az iskola kórusa fölvette Kodály Zoltán nevét.

„ÖRÖKHAGYÓ TANÁRAINK”
„...A HAVASI GYOPÁRTÓL A HÓVIRÁGON ÁT A KODÁLYI ÖRÖKSÉGIG...”

Andor Ilona

Emlékiállítás és koncert
a LEÖVEY NAPOK keretében

Szentirmay Miklósné

a budapesti Leövey Klára Gimnázium
II. emeleti folyosóján és a Kodály teremben
2019. április 15-én 12 órakor

Kovácshegyi Erzsébet

A Ranolder Intézetben, a Vendel-utcai Tanítónőképzőben majd a Leövey Klára Gimnáziumban
négy évtizedig tanító, nevelő, neves, szeretett egykori tanáraink tiszteletére –
a 115 éve született

ANDOR ILONA zenepedagógus és harnagy és –
a 112 éve született

szentirmay miklósné, Kovácshegyi Erzsébet testnevelő tanár
emlékeiből, relikviáiból.

A Leövey Napokat és az emlékiállítást megnyitja
Sébőkné Orosz Katalin, igazgató
beszédet mond:

B. Szentirmay Judit, a Ferencvárosi Természetbarátok Sportkörének elnöke
B. Horváth Andrea, harnagy, a Magyar Kodály Társaság társelnöke

koncertet ad:

a Csokonai Vitéz Mihály Községi díjjal kitüntetett
és a 70 évvel ezelőtt Andor Ilona által alapított Kodály Kórus örököse,

az **ANDOR ILONA BARÁTI TÁRSASÁG KODÁLY KÓRUSA**
Vezényel: **B. HORVÁTH ANDREA**
KÓTA Életműdíjas harnagy

A koncert után koszorúzás Andor Ilona emléktáblájánál

A tablókról és tárlókból megismerhetjük a két pedagógus művészi-ill. sporteredményeit, pályafutásuk állomásait, tárgyi emlékeit: Ferencvárosi Torna Club, 1928. évi amszterdami olimpia; Kodály-Bartók-Britten kompozíciók 1965-ben készült Columbia-lemezen, Kodály Zoltán

kézírása Andor Ilonának dedikált kottákon. A magyar sport és zene diadalútja külföldön, sport- és zeneélet egy budapesti iskolában. Sport és zene – a legutóbbi években nálunk mintha közügyggyé válna. Több már pusztá jelszónál a mindennapos mozgás, éneklés iskolai programja is. Igazi életformáló valósággá persze bármilyen program, csakis „örökhangyó tanárok” által válhat. – Mostanában mintha Kodály ezer éves terve is életere kelne. „Tudunk-e Európa és Ázsia kultúrája közt nem ide-oda hányódó komp lenni, hanem híd, s talán mindkettővel összefüggő szárazföld?” – kérdezte, Ady metaforájával, a Mester. Ma talán elmondható: van rá esély. És nem is csak a kultúrában. A Kodály-pedagógia maga is híd, Bostontól Tokióig. Ahogyan hidat épített Andor Ilona művészete, Aldebourgh-tól Moszkváig.

Andor Ilona kórusa 1969 után, az iskolából kinőve is együtt maradt, és vezetőjének 1977-ben bekövetkezett haláláig működött, majd – 18 évi szünet után – a Ranolder Intézet és a Leövey Klára Gimnázium fennállásának 120. évfordulójára, az Andor Ilona Baráti Társaság keretében újjáalakult. Ennek a régi-új együttesnek alapító tagjai és karnagya B. Horváth Andrea egyaránt Andor Ilona tanítványai voltak. Az énekkar bemutatkozásában olvasható állítás: – „*Andor Ilona és Kodály Zoltán szellemi örökségét ápolják itthon és külföldön egyaránt*” – nem üres szólam.

Két tárlóban a Társaság eredményes tevékenységének dokumentumai láthatók: fényképek, feljegyzések hangversenyekről a Nádor Teremben és Belgiumban, pápai audiencián és az óbudai Szentháromság templomban; Vavrincez Béla nekik szóló kórusmű-ajánlása, könyvek Andor Ilona munkásságáról, az ő művészetét bemutató hanglez-kiadványok. Saját hanglezük is van, a kiállítás megnyitóján adott ünnepi műsoruk pedig élő hitelesítése elhivatottságuknak.

A rendezvényt megnyitó *Sebőkné Orosz Katalin* igazgatóasszony szavai után a kiállítás két rendezője, *Baloghné Szentirmay Judit*, a Ferencvárosi Természetbarátok Sportkörének elnöke (Szentirmay Miklósné leánya), valamint *Breinichné Horváth Andrea*, a Kodály Kórust újjáalapító karnagy, a Magyar Kodály Társaság társelnöke mondott emlékbeszédet.

Ezt követte a Kodály Teremben az említett kórusműsor, Kodály- és Bartók-művekkel (*Nagyszalontai köszöntő, Esti dal*, ill. *Tavaszi és Leánynéző*), Giovanni da Nola *Chi la gagliarda donna vo imparare* kezdetű vidám darabjával, végül egy Szőnyi Erzsébet-kórusciklussal

(Öt világrész dalai) – ez utóbbit Németh Sándor kísérte zongorán. A műsor előtt a vezénylő néhány szóval „megnyugtatta” a termet megtöltő, zömében ifjú hallgatóságot: fiatal hangokat fognak hallani – és valóban, mintha Andor Ilona egykori nőikara szólalt volna meg, szinte hihetetlen módon a jelenbe hozva *annak a kórusnak* a hangszínét, előadói frissességét. Nemcsak a hangok fiatalok: az együttes, pódiumra lépve, egyszerre csak maga sugározta a fiatalságot, életkedvet, lendületet. *Aki gagliardát akar tanulni*, ezektől a hölgyektől bizvást tanulhat. A befejező műsorszám is sajátos módon kortalan és korlátlan: énekelhetik és élvezhetik ifjak és idősebbek, bölcsek és jámborak, akárcsak Bartók és Kodály gyermekkarait. Egyébként méltó is, hogy zárásul Szőnyi-darab szólalt meg, hiszen a zenét öt kontinensen szolgáló komponistájuk e napokban ünnepli, jó alkotóerőben, 95. születésnapját.

A rendezvény Andor Ilona emléktáblájának megkoszorúzásával zárult. Kodály-bicinium hangjai kísérték, időtlen és mindig időszerű üzenettel, méltón a két örökhagyó tanárhoz, illőn az iskolához: *Folyik a víz, áll a part...* Mindössze két szólam, talán két perc, mégis mekkora ív Kelet és Nyugat között.

Híd főállást keresünk? Azt is megleljük. Az ünnepről távozóban, az egyik poszter feliratára esik a tekintet, rajta Kovácshegyi Erzsébet egykori alma materének, a Testnevelési Főiskolának egykori hitvallása olvasható: „Mindenható Úristen, felséges színed előtt lelkembe tekintek és vizsgálok magamat annak a nagyszerű hivatásnak világánál, amelyre meghívtál. Embereket akarok nevelni a hazának, az emberiségnek, Isten országának.”

Ha minden a nevelők nevelésével kezdődik, ez a Sík Sándor írta-szerkesztette imádság biztos kiindulópont, minden időben.

Köteles György

Kodály Zoltán Népdaléneklési Fesztivál 2019. március 25.

Sopron, Horváth József Alapfokú Művészeti Iskola

Népdaléneklési Fesztiválunk a zeneiskolánk növendékei számára 2012 óta ad lehetőséget minden évben arra, hogy a magyar népdalokat minél szélesebb körben megismerhessék, énekelhessék. A szolfézs órák alkalmával ugyan jelentős számú nép- és gyermekdalt megtanulnak, de ezeken az alkalmakon kicsit mélyebben beleáshatják magukat pl. az általuk előadandó dalok mondánivalójába, esetleges régies szavak értelmezésébe, a dalok eredetébe.

Az évente megrendezésre kerülő fesztiválra szolfézs tanáraink mindegyike készít fel növendékeket saját csoportjaiból. A szolfézs órák tananyagába nem tartozó dalok kiválasztásánál próbálják szem előtt tartani a gyermek személyiségét, valamint a hangfekvését is, a további szakmai szempontok mellett.

A rendezvény elnevezése szándékosan fesztivál (nem verseny), hiszen célunk nem a versengés, hanem az, hogy minél többen részt vehessenek és énekeljék a magyar népdalokat. Az időpont választása is szándékos: Kodály Tanár Úr halálának évfordulójához közeli időpontra igyekszünk szervezni ezt az eseményt.

2017 óta állandó zsűrink *Sebestyénné Farkas Ilona* (elnök), *Somorjai Paula*, *Bencsik Erzsébet*. Mindhárman nagy tudású, fantasztikus emberek. A fesztivál utáni szakmai észrevételeikkel minden kollégának építő jellegű tanácsokat adnak.

Az idei alkalom különösen ünnepélyes volt számunkra, mert nagy örömkre több éves álmunk vált valóra: hivatalosan Kodály Zoltán nevét viselheti ez a fesztivál. Ezért hálás köszönettel tartozunk *Kodály Zoltánné Péczely Saroltának* az engedélyért, illetve a zsűri tagjainak közbenjárásukért.

A tavalyi évtől a szóló kategória mellett 2-3 fős csoportok is megnyilvánulhattak, így még többen juthattak az éneklés élményéhez. 2019-ben a fesztiválon 66 produkció hangzott el, melyből a zsűri 2 bronz, 35 ezüst, 23 arany és 6 nívódíjat ítelt oda. A Fesztivál nívódíjait a Magyar Kodály Társaság jóvoltából kaphatták a csillogó szemű, mosolygós gyerekek.

A jövőben szeretnénk mind területileg, mind tartalmilag kibővíteni ezt a már hagyományos rendezvényt, melyhez kapcsolódóan szolfézs megmérettetést is tervezünk. Gratulálunk minden résztvevőnek, felkészítő tanárnak és köszönjük a zsűri munkáját!

Lampert Tünde

Bicinium éneklési verseny Szegeden

„Fokozatos, de következetes legyen az átmenet az egyszólamúságból a többszólamúságba”

A bicinium énekes műfaj, jelentése szerint kétszólamú ének, a 15-16. században létrejött kompozíció, melyet a 20. században Kodály Zoltán teremtett újjá. A bicinium lényege tehát két lélek találkozása, zenei párbeszéde, kérdés-felelet játéka, harmonikus együttműködése. Két hang egysége, amely két különböző személyiség találkozásából közösen kialakított zenei üzenet – különleges élményt kínál mind az előadók, mind pedig a hallgatók számára.

Az idén, 2019. február közepén immár 22. alkalommal rendezték meg Szegeden a nagy hagyományú Csongrád Megyei Bicinium Éneklési Versenyt. Az esemény mintegy öt évtizedes múltra tekint vissza, hiszen első ízben 1972-ben, *Erdős János* kezdeményezésére indult útjára a páros éneklés nemes versengése. Az eltelő időszak krónikáját a Pro Musica Kiadó gondozásában *Fagler Erika* A bicinium éneklési versenyek 45 éves története című kiadványában adta közre, összegyűjtve mindazon kordokumentumokat, amelyek által nyomon követhető a kodályi elveken alapuló zenei megmérettetés hiteles története. A gazdag képanyaggal illusztrált dokumentáció élményszerűen számol be a sikeres rendezvény-sorozat jeles állomásairól.

Ez évben harmadik alkalommal látta el a szervezési teendőket a Pro Musica Alapfokú Művészeti Iskola *Erdős Kinga* igazgatónő irányításával. A 2019. február 15-én lezajló rendezvényen Csongrád megye tizenöt iskolájából huszonhárom felkészítő tanár munkája eredményeként tizenhárom kategóriában összesen százötveneg énekes diák mérte össze tudását a Szent-Györgyi Albert Agórában.

A versenykiírás egy kötelezően előadandó Kodály Zoltán-biciniumot és egy szabadon választott kétszólamú mű bemutatását határozta meg az egyes kategóriákban, amelyet az életkor és a zenei előképzettség alapján alakított ki a szervező bizottság. Ennek alapján különültek el a zenei irányú és nem zenei irányú képzésben részesülő alsó tagozatos, felső tagozatos, középiskolás és főiskolás kategóriákban versenyző énekesek. Ez utóbbiak esetében a kétszólamúságot felváltotta a terettekben való előadás, Kodály triciniumai közül került ki a kötelezően előadandó mű. Örömmel tapasztaltuk, hogy a résztvevők száma évről évre növekszik, így a megkettőzött bíráló testület kialakításával lehetőség nyílt az előadók párhuzamos meghallgatására. A zsűri tagjai a helyi és az országos zenei élet elismert szakemberei, akik jelentős tapasztalattal rendelkeznek a zenei nevelés területén, és a szegedi bicinium éneklési versenynek évtizedek óta visszatérő döntnökei: *Baricz Zsoltné, Bánya*

Lászlóné, Delley Józsefné, Molnár Andrea, Rozgonyi Éva és Vass Irén. Az elnyerhető minősítés fokozatai szerint Bronz, Ezüst, Arany és Kiemelt Arany oklevelet szerezhettek a párosok a szakmai testület véleménye alapján.

Kedves hagyománya a rendezvénynek az a mozzanat, amikor a bíráló bizottság visszavonul a megismert teljesítmények értékelésére, és az izgatott versenyzők ezalatt felszabadult énekléssel töltik a várakozási időt. Az egyes kategóriák kötelező darabjait ugyanis összkari előadásban szolgáltatták meg a dalosok, látható élvezettel mártóznak meg a közös éneklés élményében. A kétszólamú mesterművek hatása minden korosztály számára átütő erejű volt, a hangulat ünnepvé emelkedett, igazolást nyert *Ittzés Mihály* megállapítása, amelyben a négy füzet tartalmát foglalta össze: „A Bicinia Hungarica enciklopédikus mű: két szólamra redukálva Kodály művészi célkitűzéseinek mikrokozmosza.”

A 21. század második évtizedének végén megnyugvással tapasztalhatjuk, hogy a kezdeti lelkesedés nem hunyt ki, generációk tartották életben a hagyományt, elkötelezett tanárok ápolták tehetséges diákjaik törekvéseit, és napjainkban számos követőjük jár az általuk kitaposott úton. Az idei rendezvény azt bizonyítja számunkra, hogy a társas éneklésnek töretlen a vonzereje, létjogosultsága, és ez a különleges, igényes műfaj a mai gyermekek és fiatalok számára is örömforrás marad.

Dr. Dohány Gabriella
Szeged Városi Kórus egyesület

Szolfézsverseny Törökbálinton

2019. május 11.

Ismét eltelt egy év és megrendezésre került Törökbálinton a *Szőnyi Erzsébet Alapfokú Művészeti Iskolában*, a névadója nevével fémjelzett Regionális szolfézsverseny. A verseny rendezése, szervezése az iskola vezetése és kiváló tanárai segítségével jött létre.

Az idén megrendezett májusi versenyt ez alkalommal *Szőnyi Erzsébet* zeneszerző, zenepedagógus professzorasszony is meglátogatta. Nagy örömünkre szolgált, hogy alkalmunk nyílt személyesen is köszönteni Erzsébet néni 95. születésnapja alkalmából!

Ezúttal is én kaptam a megtisztelő felkérést, hogy a feladat-típusokat és az ehhez kapcsolódó zenei anyagokat összeállítsam az 5 korcsoport számára. Már harmadik éve minden alkalommal egy igazi kihívás számomra ez a munka. Töreksem arra, hogy a verseny méltó színvonalának megtartása mellett, a szolfézst tanuló gyerekek tudásának és életkorának megfelelő legyen a verseny feladatsora. Az előző évek tapasztalatait idén is figyelembe vettem. Ritmusfeladatok, hangköz, – hangzat szerkesztés, hallás és dallamírási gyakorlatokból állítottam össze a versenyfeladatokat.

Az eredmények azt bizonyították, hogy a tanulók jól felkészültek, tudásuk legjavát adták. Sok maximumpontos írásbeli és kiváló lapról olvasási eredmény született. A népdalok örömteli, szép éneklése is emelte a verseny színvonalát. Jó volt látni a mosolygós gyerekeket, szüleiket és tanáraikat az eredményhirdetési ünnepségen. Jól oldották a verseny izgalmát és változatosan egészítették ki a zenei délelőttöt a játékos programok. Szébbnél szebb „műalkotások” készültek Berlioz Fantasztikus szimfóniájának és Muszorgszkij Egy kiállítás képei c. zeneművének hallgatása közben.

A versenyzőkből alakult ad hoc zenekar a díjkiosztón.

Elgondolkodtató egy szolfézstanár számára, hogy van-e szükség ma is ezekre a versenyekre. Természetesen a válasz: IGEN. A „Tudáspróba” a tanárok és diákok számára egyaránt irányt mutat és visszajelzést ad az addig elvégzett munkáról.

A gyerekek szeretnek énekelni és szeretik a versengés izgalmát is. Itt is és más versenyen is, a felkészülés során megszerzett tudás mindenképpen a diákok zenei fejlődését szolgálja. Nekünk tanároknak is szükségünk van más iskolák felé a kitekintésre. Mi is gyarapíthatjuk tanítási eszköztárunkat, lemérhetjük felkészítési hozzáállásukat a megtekintett

versenyek során. Képet kapunk azonos korcsoportú más tanulók tudásáról és lehetőségünk van az egymással való konzultációra is. Élünk ezekkel az adott lehetőségekkel!

A mai tanítási gyakorlatban véleményem szerint, a zenét tanuló fiatalok körében a szolfézs tanulás egyre inkább a tanórákon szerzett élményeken és a közös gyakorlásokon alapszik. A szolfézsórákon sokat éneklünk, hiszen a zenét elsősorban a legkézenfekvőbb hangszerrel, azaz „éneklésen” keresztül ismertetjük meg tanulóinkkal. A legösszetettebb feladat a szolfézs tanulásban a lapról olvasás. Az először látott kottakép hű reprodukálásához, elmélyült zenei tudásra (ritmus, forma, stílus, hangköz, hangzat) és belső hallásra egyaránt szükség van. Ehhez társul egy fontos és elengedhetetlen tényező, a tanuló hang-technikai és érzelmi állapota, mivel meg kell szólaltatnia énekhangján, stílusos szép előadásban a számára ismeretlen zenei részletet. Ez sok gyakorlás nélkül nem hoz igazi eredményt. Ennek fejlesztésére minden tanórán nagy szükség van.

A versenyekre való felkészüléshez sajnos nem mindig elegendő a tanórákon való gyakorlás, az egyéni felkészítés elengedhetetlen. Manapság egyre kevésbé számíthatunk arra, hogy a növendékek a sok iskolán kívüli elfoglaltságuk, különórájuk mellett, időt tudjanak szakítani ezekre a külön alkalmakra is.

Megbecsülés illeti ezért az áldozatos munkájukért a diákokat és a felkészítő tanárokat!

Öröm volt ez a májusi szakmai délelőtt Törökbálinton!

Szigetiné Horváth Zsuzsanna
szolfézs tanár, mesterpedagógus

Járdányi Pál

szolfézs- és népdaléneklési verseny

**A budapesti Járdányi Pál Zeneiskola
ebben a tanévben harmadik alkalommal rendezte meg
a fővárosi szolfézsversenyt**

Az iskola igazgatója *Vimmer Erika*, az igazgató helyettes *Pusztay Krisztina* (szolfézs tanár) és *Petrigán Erzsébet*, az iskola szolfézsztanzak vezetőjének felkérésére a követelményeket *Szigetiné Horváth Zsuzsanna* mester-tanár (Aelia Sabina Zeneiskola) és a zsűrizésre felkért tanárok: *Simonné Sármási Ágnes* (zsűri elnök), *Hudivók Mariann* és *Papp Károlyné* állították össze.

A verseny 4 korcsoportban, elődöntő és döntő formában került megrendezésre.

I. korcsoport: az általános iskola 5. osztályos tanulói

II. korcsoport: az általános iskola 6. osztályos tanulói

III. korcsoport: az általános iskola 7. osztályos tanulói

IV. korcsoport: az általános iskola 8. osztályos tanulói

Minden korcsoportban résztvehetek fiatalabb tanulók is.

A II. korcsoportban külön ágként jelent meg az A, illetve B tagozat. (A III-IV. korcsoport résztvevői B tagozatos-növendékek, az A tagozat a szolfézs alapvizsgával a szolfézsstanulást már befejezte a 4.évfolyam végén.)

Az előkészítő „bizottság” más-más követelményeket állított össze az elődöntőre és a döntőre.

A döntőbe jutott növendékek jelentkezhettek *népdaléneklési versenyre* is. Az eddigiektől eltérően az előválogatót a nevező iskolákban tartották. Ezeken 168 növendék vett részt 18 iskolából. Sajnáljuk, hogy nem neveztek növendékek a főváros minden kerületi zeneiskolájából.

A feladatokat a kiírásban meghatározott szempontok szerint a zsűri állította össze.

Célunk az volt, hogy a növendékek az évfolyamonként tanult ismereteiket és a hallásképzésben elért eredményeiket az elvárható szinten meg tudják mutatni, és a feladatok megoldásaiban tudják alkalmazni.

Arra törekedtünk, hogy a tanulók ne stresszként éljék meg a versenyt, hanem nyugodt légkörben, muzikálisan, a megismert stíluskörben, biztossággal tudjanak teljesíteni. Ugyanakkor „kipróbálhassák” magukat a jövő tanévben esedékes országos verseny előtt.

A diktandók, az olvasási példák a szolfézs osztályokban elérhető magas, de nem a legmagasabb szintjét képviselték. Fontos, hogy minden egyes példát (mind a népdalok, mind a műzenei szemelvények tekintetében) eredeti művekből válogatott a zsűri.

Az előválogatók feladatait a *Járdányi Pál Zeneiskola* megküldte az iskoláknak, így az elődöntőkre azonos napon került sor. A verseny írásbeli és szóbeli fordulóból állt.

Az írásbeli feladatok a növendékek hangköz-, hangzat- tudását, a ritmusértékek, képletek ütemekbe rendezését, valamint ritmus-sor hallás utáni lejegyzését, és a dallamírási képességét értékelték számon. A feladatlap az első két korcsoportban (a kezdés tudnivalói mellett) megadott egy-egy kottával beírt segítőhangot is. A dolgozatokat az iskolák tanárai javították, de nem pontozták. Megküldték a rendező iskolának, és a verseny zsűrije értékelt azokat.

A szóbeli részben a növendékek lapról olvastak népdalt vagy bécsi klasszikus műzenei szemelvényt. A művekben előforduló zenei jelenségekkel kapcsolatban kérdésekre is válaszolniuk kellett. Így a zsűri képet kapott a versenyzők olvasási, és intonálási készségéről, valamint a tanult zenei ismeretek alkalmazási szintjéről.

Az eredményt meghatározott szempontok (arányok) és pontok alapján az iskolák tanáraiból alakult bírálóbizottság értékelt, az elért pontszámokat továbbították a rendező iskolának.

A Járdányi Pál Zeneiskola versenytitkára *Pogány Orsolya* tanárnő korcsoportonként, a teljesítés %-os értéke alapján, kialakította a versenyzők sorrendjét. *A zsűri döntése szerint a 70% feletti eredményt elért növendékek jutottak a döntőbe, szám szerint 73-an.*

A döntő megrendezésére 2019. március 8- 9-én került sor.

Az ünnepélyes megnyitót *Vimmer Erika* igazgatónő tartotta.

*Járdányi Pál*ról a verseny zárásakor emlékeztünk meg. Emléktáblájának koszorúzása alatt az iskola szolfézs tanszakának tanárai három Járdányi kórusművet szólaltattak meg – élményszerűen! Ezzel megadták a tiszteletet névadójuknak és a verseny hangulatát, zenei légkörét méltóképpen képviselték.

A kiírás szerint a versenykategóriák a döntőben bővültek és a követelmények is változtak.

Minden korcsoportban és minden „tagozaton” lehetőség nyílt „csak írásbeli feladatok”, illetve „összetett feladatok” (írás, olvasás) ágazatban nevezni. Így a versenyen 10 kategória alakult ki.

A szakma által „technikai” feladatoknak nevezett példák az I. és II. korcsoportban megmaradtak a döntőben is (hangköz-, hangzatismeret különböző feladattípusok szerint).

Az összetett (írás-olvasás) kategóriában indulók feladatai az előző versenyhez képest kevésbé változtak. Új feladat volt a III. és IV. korcsoportban: bécsi klasszikus zenemű (vagy műrészlet) zenei elemeinek és

formájának elemzése (hallás és kottakép alapján), melyhez a zsűri az eredeti művet a megfelelő szolfézs évfolyamban elvárható elméleti tudás alapján választotta ki.

A versenyanyagban, az arányos terhelés érdekében a „csak írás” kategóriában induló növendékek elemzési feladatot is kaptak (a lapról olvasás helyett). Ez az előző versenyen nem volt.

Az I. korcsoportban népdal-, a II. A korcsoportban egyszólamú periódus-, a II. B korcsoportban kétszólamú periódus, a III. és IV. korcsoportban az összetett versenynél említett feladatként adott zenei kisforma dallami, harmóniai (funkciós) és stílusjegyek szerinti elemzése volt a követelmény.

A III. korcsoportban új feladattípust jelentett az *adott hangok periódussá rendezése*, illetve

a IV. korcsoportban az *adott dallam funkciós basszussal történő kiegészítése*.

Az egyes korcsoportok különböző feladatainak részletes elemzése és az eredmények százalékban való kifejezése után, itt csak a következő végső eredményeket közöljük.

A verseny részletes eredményei:

Az I. korcsoport átlageredménye: 83,66%

AII. korcsoport átlageredménye: 71,45%

A III. korcsoport átlageredménye: 64,1%

A IV. korcsoport átlageredménye 70,63%

A népdalversenyen a jelentkező növendékek öt népdalból – melyeket Járdányi Pál gyűjtött – egyet kötelezően választhattak és a szabadon választott műsorból a zsűri egyet kérdezett. Csak felsőfokú jelzőkkel illelhetjük a növendékek szereplését! Nagyon igényes, szép népdalokat választottak! Tisztán – néhányan népi hangvétellel – muzikálisan, átélten énekeltek! 11-en részesültek díjazásban. A növendékek szereplése mindenki számára élményt jelentett!

A verseny érdekességei, tanulságai

Az előválogató sikeresen zárult, a döntőbe jutott növendékek mind-egyike „megállta” a helyét, jól szerepelt.

Erdemes összehasonlítani az Összetett feladatok és a Csak írás „ág” százalékos eredményét: „Összetett” feladatok megoldási átlaga: 83,4%, a csak írás feladatoké 72,92%.

A szolfézstanulás teljességét vállalt és teljesített tanulók több mint 10%-kal jobban teljesítettek, mint a csak írásbeli feladatokra jelentkezett tanulótársak. Igazolva látszik a kodályi pedagógia: az írás-olvasás párhuzamos gyakorlása jobban segíti a belső hallás kialakulását, és a biztosabb, komplexebb, mélyebb hallási és ismereti eligazodást, tudást! (Hozzá kell tennem, hogy a kétféle ágban a csoportok „technikai” anyaga megegyező volt. A dallamírási és elemzési feladatokat a zsűri úgy

válogatta, hogy kb. egyszintű nehézséget jelentsenek a párhuzamos ágban, de azonos korcsoportban versenyző tanulóknak.)

A korcsoportok elméleti kérdéseire „igen változatos” feleleteket kaptunk. A leírt, vagy szóban adott válaszok némelyike a zsűrinek néhány derűs percet okozott!

Pl. Mit jelent a giusto? A válaszok tükrözték szolfézs tanáraink „órai részletes magyarázatait”, mellyel minél hathatósabban szeretnék segíteni a megértést: „tempósan, táncosan, gyorsan, nincs a dalban korona, szomorkásan, ritmus szerint...” (természetesen több igazán jó válasz is született!).

A III. és IV. korcsoportban az új feladatok nem hozták meg a várt eredményt. A hangok periódussá rendezése nehéz, és sok tapasztalatot kívánó feladat, talán a negyedik korcsoport sikeresebben oldotta volna meg! A „basszuskeresés” is problémát okozott.

Tanulság: a kétszólamú műveket többet kell elemezni, a szólamokat énekelni, és az együtthangzásokat, összefüggéseket megbeszélni, összefoglalni.

A lapról olvasásoknál az első két korcsoportban a szolmizációs relációk néha bizonytalanok voltak. Ilyenkor a gyerekek „elvesztették” a tonalitást. A zsűri minden esetben sikeresebbnek érezte, ha a növendék „visszatalált” az eredeti hangnembe. Akiknél a dallam végére „új tonalitás alakult ki”, meghagytuk azt az előadásszerű, második énekléshez, nem adtuk meg újra az alap-, vagy kezdőhangot. Így a növendékek az „új alaphangot” biztosan érezve a második (zeneileg összefoglaló) megszólaltatásnál már sokkal sikeresebben énekeltek el a népdalt.

A lapról olvasásoknál derült ki, hogy a növendékek tudják-e formailag helyesen értelmezni a klasszikus periódusokat. Ez az egyik legnehezebb részfeladat a versenyen. A felütéses dallamoknál sokszor nem történt meg a helyes tagolás, nem jó helyen történt a levegővétel.

A felsorolt apró bizonytalanságok ellenére a növendékek nagyon jó eredményeket értek el. Reméljük, hogy ez a tudás a hangszeres órák munkáját jól segíti, tudatosabbá teszi!

Összefoglalva: a verseny sikeres, eredményes és jó színvonalú volt.

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a gyerekek örömmel, lelkesen dolgoztak. A zsűri pedig láthatta, hallhatta, hogy a szolfézs szeretete, tudása hogyan vezet a zene „értő” megszólaltatásához.

A rendező iskola u.n. elégedettségi felmérést végzett mind a tanulók, mind a felkészítő tanárok között.

A vélemények igazolták a fenti megállapításainkat. A nyilatkozatok zöme jónak találta a versenyfeladatokat, csak a II.B és a III. korcsoportét jelölték nehéznek (lásd II. B „csak írás”, illetve III. „csak írás” %-os eredménye). A korcsoportonkénti feladatok számát „pont elég” megjegyzéssel jónak találták.

A gyerekek érdekesnek, vagy „nagyon érdekesnek” tartották a megoldandó zenei példákat (?!).

A szolféztanításról reális képet kaptunk, s örültünk a sok tehetséges (és a szolfézszt kedvelő) növendéknek. A sikeresség az órai egyenletes tanítási munkának, a növendékek komoly hozzáállásának és elsősorban a tanárok lelkes és alapos felkészítő foglalkozásainak az eredménye.

Erre a feladatra nem lehet csak az órán (csak csoportosan) felkészíteni a növendékeket, egyéni foglalkozások kellene. Minden tanár, minden növendék sok időt áldozhatott erre!

Gratulálunk a győzteseknek és tanáraiknak! ! Feltétlenül elismerés illeti a szülőket is, akik bíztatták gyermekeiket és hittek a szolfézs tanulás pozitív eredményeiben! Nagy eredménynek tartom, ha a tanár szakmaisága, elkötelezettsége, személyes kisugárzása meg tudja teremteni ezeket a feltételeket és kiemelkedő eredményeket tud felmutatni!

Köszönet illeti a Járdányi Pál Zeneiskolát. Egyrészt az ügy fontosságának elismeréséért, felkarolásáért. Másrészt a verseny két napos programjának kiváló rendezéséért és lebonyolításáért. A pontosan kiszámított időkeretek, a korcsoportok sorrendisége, a fennakadás nélküli váltások, a diktálások, a lapról olvasásnál segítő tanárok, a dolgozatjavító kollégák, a segítő tanárok korrektsége: mind az iskola vezetőinek, közreműködő tanárainak pontos munkáját és elkötelezettségét dicséri.

Az is öröm számunkra, hogy a helyezést elért növendékek mellett a felkészítő tanárok közül is többen jutalomban részesülhettek. (A díjazott növendékek névsora az iskola honlapján elérhető)

Az első díjat kapott növendékek tanárai

Czirfuszné Zapotoczky Csilla és Molnárné Schmidt Ágnes

– Szabolcsi Bence Zeneiskola

Ábrahám Edit – Budafok-Tétényi Nádasdy Kálmán AMI

Illésné Vereczky Bernadett és Ladóné Kereszty Zsuzsanna

– Weiner Leó Zeneiskola

Sándor Noémi – Hubay Jenő Zeneiskola

Kertiné Molnár Stefánia és Dragony Tímea

– Fischer Annie Zeneiskola

Kiss Anna és Nagy Melinda – Tóth Aladár Zeneiskola

Bazsa Diána – Andor Ilona Baptista AMI

Décsi Magdolna – Béla Zeneiskola

Zámbó Réka – Szent István Király Zeneiskola

Jager Judit – Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskola

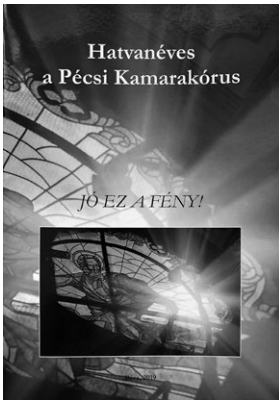
Forgonné Lalák Zsuzsa – Járdányi Pál Zeneiskola

Reméljük, hogy a Járdányi Zeneiskola továbbra is vállalja a már hagyományossá vált verseny megrendezését, és három év múlva ismét találkozhatnak a növendékek, tanárok a szolfézs- és népdaléneklési versenyen!

Papp Károlyné

Hatvan éves a Pécsi Kamarakórus Jubileumi hangverseny a pécsi Kodály Központban 2019. március 20.

A Magyar Örökség-díjas Pécsi Kamarakórust hat évtizede vezeti ugyanazon alapító karnagy, a Kossuth- és Liszt-díjas professzor emeritus **Tillai Aurél**.

1958 őszén, zenét kedvelő, énekelni vágyó barátokkal alakították a kórust együtt Dobos László karnaggal. Pécs városában tartott első hangversenyük nyitószáma, **Orazio Vecchi: Jó ez a fény!** c. madrigálja volt, annak emlékére választották most is e művet és egyúttal hangversenyük címadójának. Az azt követő nyolc a cappella művet az elmúlt évtizedek kedvelt műsorszámáiból állították össze. Vezényelt **Tillai Aurél**.

A 10 éves kórus – 1968

A Kamarakórus az évek és évtizedek során egyre ismertebbé vált országosan, majd messze túlmutatva, egész Európa területén, 24 ország 185 településén léptek föl, elismerések, nemzetközi és hazai versenydíjak kísérték fellépéseiket. A hangverseny bevezetőjében **dr. Miseta**

Attila, a Pécsi Tudományegyetem rektora, méltatta a kórus sikereit és jelentőségét. A hangverseny első felének végén **dr. Mindszenty Zsuzsánna** a KÓTA elnöke, fejezte ki elismerését és adta át Tillai Aurélnak a KÓTA Díszoklevelét, majd **Kertész Attila** a Kodály Társaság elnöke mondott köszöntőt. Ezt követte az a megható kedves elismerés sorozat, amikor okleveleket adtak át a kórustagoknak az állhatatos, kitartó, együtt munkálkodásért, harminc, negyven, sőt ötven évi hűségés ragaszkodásért.

A szünet után még egy elismerő köszöntő hangzott el, **dr. Kutnyánszky Csaba**, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektorhelyettese, a legautentikusabb méltató hiszen ifjúkorában ugyancsak a kiváló kórus tagja-

ként részesült a kórusirodalom értékeiben, töltődött a zene közösséget alakító örömeiben.

A műsor második része jelentette a meglepetést: Tillai Aurél ez alkalomra komponált, *Missa secunda* ősbemutatóját. A mű kamaraegyüttesre készült, a kórushoz orgona és vonósnégyes – vagy vonószenekar – társul, a szokásos négy szólista helyett négy fúvóshangszer „énekel”. A szerzőnek ez a kilencedik oratórikus jellegű műve. Saját szavait idézve: „az volt az elképzelésem, hogy romantikus áradások, modern effektusok helyett, inkább bensőséges, áhitatos legyen, alkalmazkodjék a szent szöveghez a liturgiához.” Az előadás beváltotta, megvalósította a szerző ihletett elképzelését. Meghatóan szép hangulat, finom ívekkel alakított zenei lendület vezette végig a művet. Az értő közönség előtt, nagy sikert aratott a *Missa secunda*.

A hangverseny hangulatát fokozni tudta a hangverseny zárószáma a nagyhatású Kodály: Budavári Te Deuma. A színpadot elfoglalta a Pannon Filharmonikusok zenekara, a Pécsi Kamarakórus és a Pécsi Egyetemi Kórus (karigazgató: dr. Lakner Tamás). Vezényelt: *Tillai Aurél* Kossuth- és Liszt-díjas, Erdemes művész.

Ez a mű is a múlt legszebb és legemlékezetesebb előadásai közé tartozik, 1988-ban adták elő a pécsi Európa Cantát záróestjén.

A hangverseny sikeréhez hozzájárultak a kiváló közreműködők: *Kuti Ágnes* – szoprán, *Megyesi Schwartz Lúcia* – mezzoszoprán, *Horváth István* – tenor, *Bognár Szabolcs* – basszus, *Murin Jarosláv* – mélyhegedű, *Deák Márta* – hegedű, *Janzsó Ildikó* – gordonka, *Berentés-Varga Írisz* – zongora, *Bajic Ágnes* – zongora, *Balatoni Sándor* – orgona. Az est házigazdája: *Szászi János*.

A hangversenyt baráti fogadás követte, ahol fotó kiállítással és visszaemlékező történetekkel emlékeztek, dr. Szvitacsné Marton Katalin és Szauer Dezső az elmúlt hat évtizedre.

Márkusné Natter-Nád Klára

Ordasi Péter: Csodafiú-szarvas

Kocsár Miklós kórusműve a hagyomány és a kortárs líra keresztútján

Ordasi Péter disszertációját a választott téma körében két tanulmány is előkészítette, melyek 2000-ben és 2001-ben folyóiratokban jelentek meg. Ebben az összefüggésben a jelenlegi értekezés egy többéves távlatú, szellemi produktum eredményének tekinthető. Az említett előzményeken túl az értekezés megalapozásában Ordasi karnagyi-művészi tevékenysége is jelentős szerepet játszott, hiszen a mű betanításának és megszólaltatásának művészi élménye és tapasztalata nem csekély eredménnyel gazdagította a szerzői látásmódot. E kétirányú szellemi élménynek és szemléletmódnak új produktumaként értékelhető a jelenlegi doktori dolgozat.

A tárgyalás csúcspontjaként kerül sor a Csodafiú-szarvas remekmű sok szempontú átvilágítására. A regösének hagyományából eredő szövegforrásnak és értékelésének ismeretanyaga a Nagy László költemény összefüggésében teljeseedik ki. Izgalmas szellemi folyamat részésévé válik az olvasó az új magyar líra e remekművének magas szintű analizisében.

A disszertáció a maga szerkezetében, komplex szemléletében, a szellemi és művészi igényesség egyidejűségében, mélyreható elemzéseinek eredetiségében kimagasló értékű produktum nemcsak a DLA-disszertáció műfajában, de a magyar zenetudományi irodalom összefüggésében is.

dr. Berlász Melinda

Napkút Kiadó Budapest, 2019

Borító: Kóthay Gábor

Ordasi Péter: Csodafiú-szarvas doktori értekezés – recenzio

*„miért a végét nem lelő idő?
vagy vedd példának a piciny fűszálat:
miért nő a fű, hogyha majd leszárad?
miért szárad le, hogyha újra nő?”*

(Babits: Esti kérdés)

Emlékszem arra a különös pillanatra, ami egy spanyolországi kórusverseny nézőterén ért. Feltehetőleg egyedüli magyarként ültem ott, nézve a színpadon egymást váltó, versengő együttesek sorát. Egyszer csak egy magyar kórus jelent meg, aki Kocsár: Csodafiú-szarvasát énekelte. Nem volt katartikus előadás, de a mellettem ülő spanyol hölgy mozdulata örökre az emlékezetembe vésődött, ahogy bekarikázta a műsorfüzetben ezt a művet. Teljesen igazat adtam neki. Az egész délutáni repertoárból, amit a különböző együttesek a verseny színpadára hoztak, ez volt az egyetlen, amiért érdemes volt beülni a nézőterre. Ez volt „a MŰ”. Én már régóta ismertem a darabot, sokszor énekeltem vagy vezényeltem, de az a mellettem ülő idegen akkor hallotta először. Mégcsak nem is értette a szövegét. Mégis megérezte, hogy ez valami. Hogy erre oda kell figyelni. Nagyon büszke voltam. A mű dicsőségét, kicsit magaménak éreztem. Magyar vagyok, s egy magyar mű kapta ezt a piciny, hétköznapi, semmitmondó, de mindent jelentő elismerést. Sokat gondolkodtam azon, vajon őt mi indította arra, hogy megjelölje, hogy kivételesnek érezze ezt a darabot. Hol van a zsenialitás titkának a nyitja?

Ordasi Péter, karnagy, zenetanár vette a fáradságot, hogy utánajárjon ennek a titoknak. Hogy lemerüljön a darab rejtelseibe, hogy sorra vegye a titokzatos ajtókat, amik mögött ez a delejes erő rejtőzik, ami a világ minden táján első hallásra megmozdítja a hallgató lelkét, amire fel kell figyelni, amit nem lehet egy kalap alá venni a többivel, amit ki kell emelni, meg kell jelölni, meg kell jegyezni!

Vége egy könyv, mely rávilágít ennek a zseniális szerzőnek a munkásságára. Mert nem lehet tagadni, hogy Kocsár egyike a ma élő ritka zseniknek. Olyan művész ő, akinek az alkotásai messze többek hangok s harmóniák szépen csengő sorozatánál. Hogy a lélek s a gondolat hogyan alakítja Kocsár teremtő fantáziáját, hogy milyen átgondolt és koncentrált a zene, amit létrehoz, annak végre elemző, tudományos igényű bizonyosságát kaphattuk.

Persze Ordasi Péter is tisztában van azzal, hogy a Csodafiú-szarvas csak a jéghegy csúcsa. Így természetesen könyve bepillantást enged az olvasónak – hacsak az életműből kiragadott egy – egy példával is (Tűz, te gyönyörű, Tűzciterák, Mégis mondom Damion,) – Kocsár egész

zeneszerzői világának alakulásába. A könyv elején bemutatott darabok elemzése megdöbbentő tudatosságra, átgondolt formatervezésre, végletekig csiszolt tökéletességre világítanak rá, bevezetve bennünket a zenei alkotó gondolkodás rejtett dimenzióiba. A Kocsár-kézjegy gondolatának felvillantása az életművet már egy még tágabb nézőpontból láttatja. Izgalmas végigkövetni az alkotói pálya több évtizedét egy piciny motívum használatának tükrében. Ehhez kapcsolható a könyv egyik nagyon hasznos függeléke: a Kocsár kórusművek hiánytalan jegyzéke, mely szintén fontos hiánypótló szerepet játszik. A Kocsárral folytatott beszélgetésekből, s az analitikus értekezésekből aztán összeáll a kép a szövegválasztás problémájától kezdve a hangnemek, hangrendszerek, hangsorok formalkotó szerepén át a végső, átfogó értelem megteremtésének nehézségéig. Mily rögs az alkotói út, mennyi döntés, mennyi szimbólum, mennyi elmélet áll a megszólaló gyönyörűség mögött.

A dolgozat központi gondolata bevallottan a Csodafiú-szarvas elemzés. Egy népi regösének, Nagy László verse, Kocsár kórusműve és Páll Antal népi iparművész szarvasos tányérja elképesztő párhuzamokat mutat. Ordasi Péter hallatlan alapos kutatómunkával a háta mögött, precízen, nagy szakmai rálátással, aprólékos gondddal szövegezi az elemzés szálait, a szöveg, a zene és a mögöttük húzódó mítikus hagyomány jelentésrétegeinek kapcsolatát kibontó gondolatokat. Rá kell ébrednünk, milyen komplex, milyen univerzális a nyelv amelyen Kocsár a Nagy László feldolgozását meséli. Rá kell eszmélnünk a nagy összefüggésekre, a magyar népi hagyományokban őrzött örök igazságokra, melyek talányát a költő a verselő művészet fátylai mögé rejtve sejteti velünk, s melyeknek pontos olvasata a zenei megfogalmazás. Hidegleges érzés az Ordasi szavai által megvilágított zenei törvényszerűségek közt megtalálni az analógiákat, melyek a zenét, a verset és a világ működésének nagy titkait magyarázzák.

Mivégre vagyunk itt a világon, s mákszemnyi életünk értelme az örök körforgásban vajon mennyit ér? Az élet nagy misztériuma, a létezés mulandósága és mégis örökkévalósága minden gondolkodó ember örök kérdése. Babits az Esti kérdésben a parányi fűszál metaforájába rejtje a teremtés nagy talányát, de a kérdés ugyanaz, mint a Nagy László féle Csodafiú-szarvasban felépített világmindenség ábrázolatban. Akár így, akár úgy szembesülünk az örök talánnyal, mindenképp hat ránk és továbbgondolásra sarkall. Túl a szakzenész érdeklődésén a létről való elmélkedésnek útján jelent újabb kapaszkodót ez a könyv. Ezért megke-
rülhetetlen.

Köszönjük a *Napkút Kiadónak*, hogy hozzájuthatunk az értékes gondolatokhoz, és bízunk benne, hogy Ordasi tanár úr újabb és újabb fejezetekkel fogja bővíteni a jövőben Kocsár elemzéseit, az életmű utóbbi évtizedeinek remekműveit is megismertette az olvasókkal.

Szabó Soma

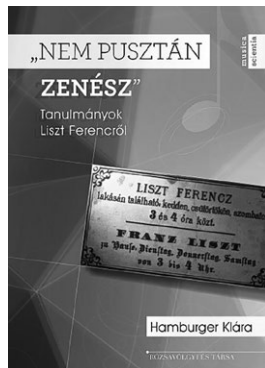
KÖNYVBEMUTATÓ

Hamburger Klára

„NEM PUSZTÁN ZENÉSZ” Tanulmányok Liszt Ferencről

A Liszt Ferenc Emlékmúzeum
és Kutatóközpont

Liszt Ferenc Kamarateremében tartották
2019. március 11-én az ünnepélyes
könyvbemutatót.

Köszöntőt mondott: **Domokos Zsuzsa**,
a Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont igazgatója

A résztvevők:

Hamburger Klára, zenetörténész, az MTA doktora,
Komlós Katalin, zenetörténész, a Zeneakadémia professor emeritája,
Fazekas Gergely, zenetörténész, a kötet szerkesztője.

Közvetlen beszélgetés keretében elemezték a szerző munkásságát,
konceptióját, a könyv egyes részleteit.

Fülei Balázs zongoraművész két alkalommal adott elő Liszt művet.

A fordítóként és szerkesztőként is komoly életművet maga mögött tudó Szabolcsi-díjas zenetörténész, Hamburger Klára a 20. század második felében felvirágzó Liszt-kutatás egyik legjelentősebb, nemzetközileg ismert alakja. Lisztről szóló első írásai az 1960-as években jelentek meg, tanulmányait magyar, angol, német, francia, olasz és orosz folyóiratokban, könyvekben publikálta. Liszt életét és művét összefoglaló könyvének felújított, bővített kiadása *Franz Liszt: Leben und Werk* címen 2010-ben jelent meg a Böhlau Verlagnál, *Liszt Ferenc zenéje* című munkája pedig a Balassi Kiadó gondozásában.

A most megjelenő tanulmánykötet egy hosszú és gazdag kutatói életút megkoronázása: a szerző ismertebb és kevésbé ismert, nehezen hozzáférhető írásait gyűjti egybe. A tanulmányok között egyaránt helyet kapnak átfogó témákat tárgyaló írások – Wagner és Liszt barátsága, Liszt cigányzene-fogalma, az utókor képe Lisztről –, a zeneszerző ismert kortársaihoz fűződő viszonyát áttekinthető szövegek, s persze zenei kérdéseket tárgyaló, elemző jellegű cikkek. A magyar olvasó számára különösen izgalmasak és fontosak lehetnek azok a tanulmányok, amelyek Liszt magyar kapcsolatait tárgyalják; e munkák rávilágítanak arra a közegre, amely a 19. századi Magyarországon körülvette a „hírhedett zenészt”, és egyúttal megerősítik, hogy Liszt számára rendkívül fontos volt magyar-sága és szülőhazájához fűződő viszonya.

Huszár Klára 100 rendező, zenei szakíró, műfordító

születésének 100. évfordulóján rendezett
megemlékezésre, a PIM – Országos
Színháztörténeti Múzeum és Intézet

MEGHÍVÓJA

A Bajor Gizi Színházmúzeumba,
2019. május 29.

Beszélgetőtársak:

Ötvös Csilla, Hankiss Ilona, Kováts Kolos operaénekesek,
Bónis Ferenc zenetörténész, Szőnyi Erzsébet zeneszerző, karnagy
és Devecseri János

Moderátor: Sediánszky Nóra dramaturg

Közreműködők:

Galkó Balázs színművész, Hegedűs Valér zongoraművész és Bóka Kristóf,
a Weiner Leó Katolikus Konzervatórium növendéke

Huszár Klára emlékére

Immár két esztendeje, hogy 2010. június 12-én délután Huszár Klárát fia, János még homlokon csókolta, és sajnos másnap, 13-án Anyutündér, Ízisz és Ozirisz felesküdt papnője, örök álomba szenderült. Életének 91. esztendejében távozott el közülünk a neves színházi és operarendező, Huszár Klára. A jeles költő, Devecseri Gábor társaként, egyetlen operai rendezőnként rendkívüli tehetségével, kitartásával szerzett elismerést az olykor gáncsokodó színházi-operai világban.

1919 májusában született középpolgári család egyetlen gyermekeként, s még kilenc esztendő is volt, amikor édesapját elvesztette. Énekhangja alapján a Szilágyi Erzsébet Leánylíceum híres énekkarába azonnal felvételt nyert. „Kodály gyakran feljárt próbáinkra és miután Sztojanovics Adrienne »Adi néni« felhívta rám a figyelmét, elkezdett nekem feladatokat adni” – a később Kodály-módszernek nevezett énektanítás kipróbálására.

Középiskolai tanulmányai alatt a tehetséges énekes leány több helyen is fellépett, amiért némi honoráriumot kapott. „És azzal a kis összeggel, amit nehézfejú osztálytársaim korrepetálásával kerestem, már számított valamit a mi kis háztartásunkban. Érettségi után Kodály kívánságára beiratkoztam a Zeneakadémia Középiskolai Énektanárképző tanszakára.”

Érettségi előtt ismerkedett meg Devecseri Gábor költővel és műfordítóval, aki akkor bölcsészhallgató volt. Érettségije után hamarosan össze is házasodtak. A háborús bujkálás után, a béke beköszöntével a Béla király úton jutottak lakáshoz. „Én tanítani kezdtem a Nemzeti Segély egyik hegyi intézetében. Ez olyan intézmény volt, ahol összeszedték a háborúban egyedül maradt kallódó gyerekeket. Fizetségül három adag ebédet vittem haza.” A gimnáziumi kamaszfiúk sikertelen énektanítása után 1948-ban a Rádióhoz került gyermek-műsorok szerkesztőjének, majd osztályvezetőnek. Itt a Zenei Rádióiskola megindítását a Dolgozók Zeneiskolája követte. A komolyzene népszerűsítése mellett népdaltanítást is kezdeményezett.

Huszár Klára iskoláskora óta operarajongó volt, s minden vágya az volt, hogy az Operánál dolgozhasson. A Rádiónál is tett lépéseket e műfaj irányában: kezdeményezésére készült el egy rádiós gyermekopera, Ránki György: *Pomádé király új ruhája* c., később igazi operaszínpadra átdolgozott darabja. „Én magam a szerkesztésen kívül a dramaturgiai és rendezői munkát vállaltam. A hosszú, lebilincselő érdekes munkafolyamat idején úgy beleszerettem az operai munkába, hogy az lett feladatom legfontosabbika.”

1951-ben botránnyos fegyelmivel elbocsátották a Rádiótól – mint oly sokan másokat is –, de nem csüggedt el: beiratkozott a Zeneakadémia operarendezői szakára. Tanulmányai mellett számos munkát elvállalt, közöttük gyermekműsorok szerkesztését a Zeneakadémia ifjúsági bérletsorozatahoz, rendezéseket kis színpadokon, művelődési házakban. Sikerein felbuzdulva az illetékes helyekre javaslatot nyújtott be a régebbi és kortárs zene színpadra vitelére, de válaszra sem méltatták. Választott pályájától azonban nem lehetett eltéríteni: a Postás Művészegyüttes operastúdiójánál vállalt rendezői feladatot sikerre víve a társulatot. Nem hagyott fel a gyermek- és ifjúsági zenei műsorok rendezésével sem, a fő hangsúlyt a magyar szerzők műveire helyezve. Az sem bátortalanította el, hogy a bemutatókat csak iskolákban tarthatták, mint pl. Vass Lajos: *A kiskakas gyémánt félkrajcárja* c. meseoperájának előadását a Zugligeti Általános Iskolában.

Zeneművészeti főiskolai tanulmányainak egyik vizsgaelőadásaként Oscar Wilde *Bunburyjét* rendezte, sőt maga játszotta és énekelt Lady Brecknell szerepét is. Ezzel az előadással tulajdonképpen Huszár Klára teremtette meg a hazai musical műfajt. Az előadást Kodály Zoltán is megtekintette. Operarendezői diplomamunkája Rossini: *Hamupipőke* című vígoperája volt – a szöveget maga fordította –, amelyet hatalmas sikerrel mutatott be a Honvéd Művészegyüttes.

A sikeres bemutatkozás után több megbízást kapott vígoperák rendezésére, amelyek „rengeteg munkával jártak, és alig fizetséggel. Nem egyszer előfordult, hogy a jelmez és díszlet költségeihez saját zsebünkéből kellett hozzájárulni.”

1959-ben végre sikerült – külsősként – az Operaháznál dolgoznia: az ő rendezésében mutatták be nagy sikerrel a Haydn-év alkalmából a *L'infedelta delusa* c. operát. A Rádióhoz is sikerült visszakerülnie: első-sorban operaismertető, művészeteket népszerűsítő műsorok szerkesztőjeként és gyermekoperák rendezőjeként dolgozott. Az utóbbiak sorában a legsikeresebb Ránki György – Devecseri Gábor szövegére komponált – *Furfangos csecsemő* című, 1975-ben bemutatott műve volt.

Az Operaházban kapott feladataira így emlékezett: „Jó munka volt, de nem alkotó munka, mert régi díszlet és jelmez meghatározta a lehetőségeket. Új koncepciót nem lehetett létrehozni. Szerettem volna már olyasmit csinálni, ahol saját értelmezésem, fantáziám és koncepcióm szerint dolgozhatok.” Kezdeményezései azonban sem az Operaházban, sem a Minisztériumban nem kaptak támogatást, így színházi területet keresett és talált a Szendrő József vezette Irodalmi Színpadnál. Kitűnő színészekkel dolgozott együtt. „Kitaláltam egy új színházi formát. Jó néhány olvasópróba után a színészek az anyag ismeretében könyvvel a kezükben, de el-elszakadva attól, eljátszhatják szerepüket. Megpróbáltuk, az első színpadi próbán Ruttkai Éva felelt. Elkezdte a könyvet kellékként használni. Hol tükörnek, hol bokornak, mely mögé bújik stb.” S a kezdeményezésnek nagy sikere lett, vidéken is sokszor játszották.

1963-ban az augusztusi Savaria Történelmi Karneválra kért tőle Szombathely városa egy római vígjátékot, s Devecseri Gábor javaslatára – az ő fordításában – került színre Plautus: *Amphitruo* c. vígjátéka hatalmas sikerrel. A Claudius császár korából való Isis szentély maradványainak felújítási ünnepségén pedig a Varázsfuvolát mutatták be ugyancsak Huszár Klára rendezésében – olyan sikerrel, hogy utána 16 esztendőn keresztül játszották még a darabot a város fesztiváljain. Ekkor még újdonságyszámba ment a nyári fesztivál, s Huszár Klárának úttörő szerepe volt a zenei fesztiválok meghonosításában.

A színdarabokat ismét operák, majd prózai, verses művek követték Huszár Klára pályáján. A szombathelyi siker végre lehetővé tette, hogy az Operába is újra meghívást kapjon rendezőként. Cimaroza: *Titkos házasság* c. operáját a maga fordításában állította színpadra. „Bár a Minisztériumhoz közelállók és egyes operai csoportok intrikái igen nehezítették a munkát, de a művészgárda mindkét szereposztásának művészei mellém álltak (László Margit, Ágay Karola, Sándor Judit, Barlay Zsuzsa, Réti József, Bartha Alfonz, Maleczky Oszkár, Nádas Tibor, Melis György).”

Az operai állandó státuszhoz nem volt elegendő a sikeres előadássorozat és az *Operarendezés* c. könyve sem (Budapest: Zeneműkiadó, 1970), ezért elfogadta a Pécsi Nemzeti Színház meghívását vendégrendezésekre és 1977-ig ott is dolgozott. „Csupa romantikus operát rendeztem s a romantika nem az én világom, de jól esett ott dolgozni, miután itt [Budapesten az Operánál] alig lehetett.” A bécsi és NDK-beli vendégrende-

zések után nagy sikerrel adatta elő Esztergomban a Vár előtti téren Ballasi Bálint: *Szép magyar komédiáját*. A nagy sikeren felbuzdulva színe vitte – egy fiatalkori utazása kapcsán ugyancsak Esztergomhoz kötődő olasz mester –, Monteverdi: *Ulysses hazatérése* c. operáját is, kiemelve az opera legszebb részeit, és az érthetőséget segítő beletűzdelve az *Odyssea* sorait (Devecseri Gábor fordításában), s vigyázva, hogy „a szokatlan hangzású zenéből ne adagoljunk túl”.

1970 nyarán a már halálos beteg férje, Devecseri Gábor költő és műfordító Bikasíratóját rendezte az Irodalmi Színpadon. „1970-ben volt az első előadás. Erre még orvosi kísérettel elhozattuk a ‚Bikasírató’ szerzőjét. A család legjobb barátja, Robert Graves is vele jött, aki rendszeresen látogatta is a kórházban fekvő Devecserit. Az előadás vége felé az egyik sornál Gordon Zsuzsa elkezdett sírni. És vele sírt az egész előadó együttes. Mire az utolsó sorok elhangzottak (»Megszülettünk hirtelen, / egyikünk se kérte / Kérve kérünk szép jelen / meg ne büntess érte«) a színpaddal együtt sírt a nézőtér közönsége.”

1973-ban Erkel-díjat kapott, 1977-ben érdemes művész lett – és még számos más elismerésben is részesült, de operai vágyálma nem teljesült. „A szélmalomharcba belefáradva megmondtam Lukács Miklós akkori igazgatónak, hogy a következő évadban kérek egy bemutatót, lehetőleg Mozartot, ha nem, akkor nyugdíjba vonulok. Sajnos az utóbbi eset következett be.”

Devecseri Gábor 1971 nyarán bekövetkezett halála után a költő színpadra vihető műveit rendezte az Irodalmi Színpadon. A siker tovább inspirálta a rendezőnőt: a Hilton-udvarban színe vitte a Széchenyi Könyvtár Zeneműtárában őrzött Esterházy-anyagban fellelt, egykor Haydn által vezényelt műveket. „Nagyon örülök, hogy ezt a pályát választottam, hogy gyerekeknek s felnőtteknek is szerezttem néhány olyan élményt, melyet mástól nem kaphattak meg” – összegezte Huszár Klára életének ars poétikáját 1998-ban.

Huszár Klárát, a neves operarendező 2010. július 5-én helyezték örök nyugalomra a Farkasréti Temető Művészcsoportcellájában. Férje, Devecseri Gábor költő neki írt soraival emlékezzünk rá:

*Kinek haját a nap fakítja, reggel szobájából kilép;
Az úti hang elandalítja, s ha furcsán reszket a vidék
A rosszra várást élve tompán, megérzi ő is a vihart,
De sértetlen marad s vidulván az ösvényen át hazatart.*

(Részlet DEVECSERI GÁBOR: *Kinek haját a nap fakítja* c. verséből)

* Dr. Salamin András emlékezésének Ittész Mihály által az MKT honlapja számára készített rövidített, átdolgozott változata. Az idézetek Huszár Klára 1998. szeptember 16-án kelt szakmai önéletrajzából valók. Az eredeti szöveget Devecseri János bocsátotta rendelkezésünkre. Köszönet érte!

Búcsúzunk

A Magyar Kodály Társaság tagjaitól

Sapszon Ferencné Popescu Mária Magdolna

1927 – 2019

Vajdahunyadon született, iskoláit Csíkszeredán végezte, a kitelepítés során került Magyarországra. 1950-ben felvételt nyert a Zeneakadémiára, ott ismerkedett meg Sapszon Fencsel, 1951-ben házasságot kötöttek. Gyermekük születése során abbahagyta tanulmányait, majd később ének-magyar szakon folytatta. Pestlőrincen majd a Soproni úton tanított. Tanítványai rajongásig szerették. Kórusával Kodály jelenlétében szerepeltek a Zeneakadémián.

*

László Margit

1931 – 2019

Kolozsváron született, a konzervatóriumban Farkas Ferencnél tanult zongorázni. 1947-ben költözött a család Magyarországra. A Forrai Miklós vezette Budapesti Kórusban kezdett énekelni, majd magánéneket tanult. Tóth Aladár szerződtette az Operaházhoz. 1953 és 1986 között volt az Opera magánénekes. 1994-től örökös tagja, de egészen 1998-ig fellépett, majd énekmesterként tevékenykedett. Gyakori szereplője volt oratórium és dalénekes koncerteknek. Éveken át volt a Bartók Rádió Muzsikáló délután műsorvezetője. Érdemes és kiváló művész.

*

Borlói Rudolf

1927 – 2019

Zeneszerző, karmester, nyugalmazott zeneiskola-igazgató. Békésen született. 1949-ben nyert felvételt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés szakára. Előbb Cegléden tanított a Zeneiskolában, majd 1967-től a Székesfehérvári Zeneiskola, Hermann László Zeneművészeti Szakközépiskola és AMI igazgatója lett nyugdíjazásáig. 1981-től a Pécsi Zeneművészeti Főiskolán oktatott. Az új iskolaigazgató c. gyermekoperájának egy idézetével kívánja búcsúztatni családját: „Jöjjetek énekelni, nemesedjen a szív, lelketekben. Az őszinte dal, aranyugárként törjön elő!”

*

Erdei Péterné Szeles Ida

1939 – 2019

Karvezető, zenetanár. 1969-ben nyert felvételt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola középiskolai énektanár-karvezető szakára. Ott ismerkedett meg Erdei Péterrel, házasságot kötöttek. 1976 és 1995 között a Kecskeméti Kodály Intézetben tanított. Rendszeresen oktatott a Kecskeméti Kodály Szemináriumokon. Kurzusokat tartott Amerikában és Európa számos országában. Szerkesztője volt a Tankönyvkiadóban megjelent Kodály Szemináriumok kötetnek. A Kecskeméti Cantus Nobilis Kórus – korábban Pedagógus Énekkar – szólamvezető kórustitkára volt és a Kórus Örökös Tagja.

Emléküket tisztelettel őrizzük

Tizenhárom tanulmány Kodály Zoltán kórusműveiről

Ezzel a címmel jelent meg a Magyar Kodály Társaság gondozásában 2018 decemberében egy tanulmánykötet.

Minden gondos előkészítés ellenére a *Semmit ne bántódjál* (1939) című tanulmány áldozatul esett a nyomda ördögének: a kötet 101. oldalán kezdődő *A dallam és ritmusa* című fejezet első tizennyolc sora, amelyben az eredeti dallam szerzőjének neve, első megjelenésének adatai a 9-es számú lábjegyzettel együtt kimaradt. Lenyelte a nyomda ördöge.

A hiány azért kerülhetett el figyelmemet, mert a kihagyott sorok utáni szöveg logikailag szorosan kapcsolódik az előzményekhez. Mégis, a Csomasz Tóth Kálmántól idézett adatok nélkül töredékes az írás. Ezért a tanulmány minden kedves olvasójától elnézést kérve azt javaslom azoknak, akiknek már birtokukban van a könyv, hogy az alábbi hiánypótlást fény-másolva illesszék a kötet 101. oldalára. A még raktárban lévő példányok már ugyanezzel a hiánypótlással kerülnek forgalomba.

Megértésüket, együttműködésüket megköszönve tisztelettel:

Ordasi Péter, a cikk szerzője

A 101. oldal kimaradt sorai:

A dallam és ritmusa

Az alcím így utal a dallam forrására: „*Szkhárosi Horváth András éneke gyakorú dallama szerint karra írta Kodály Zoltán*”

Kodály régóta ismerte már ezt a dallamot, Székel Balázs 1546-ból való dallamát a Hofgreff-gyűjteményből, hiszen az Árgirus nótája című 1920-ban írt tanulmányában idézi is.

Csomasz Tóth Kálmán azonban így ír a református énekeskönyv 380. énekéről:

„Énekünk dallama egyike a legrégebbi hiteles feljegyzésekben ránk maradt 16. századi dallam- emlékeknek. Egy, talán Szkhárosi énekénél is korábbi apokrif bibliai história, a Székel Balázstól származó Tóbiás története 1546-ban készült szövegével maradt fenn. Először Hofgreff György kolozsvári nyomdász bibliai históriákat tartalmazó hangjegyes kiadványában 1553 körül jelent meg nyomtatásban. A későbbi énekeskönyvekben a dallam kisebb-nagyobb mértékben eltérő alakot öltött. Egyik ilyen 1744-ből való kolozsvári énekeskönyvi változatát dolgozta fel Kodály Zoltán 1939-ben a volt nagykőrösi református tanítóképző intézet fennállásának századik évfordulójára komponált hatalmas kórusművében.”⁹

Elgondolkodtató, hogy a Kodály-archivumban Kodály kézírásával fellelhető dallam-másolatok egyike harmadik forrásra, Maróthi György énekeskönyvének 81. dallamára hivatkozik.

⁹ Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérvjétek az Urat! – Tudnivalók énekeinkről* Kiadta a Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1971

KITEKINTÉS

**2019. március 21-24 között megrendezésre került
Organization of American Kodály Educators,
OAKE Konferencia keretében kapta meg
Erdei Péter
az Amerikai Kodály tanárok szervezetének Életmű-díját**

Az 1975-ben alapított OAKE 1988 óta adományoz Életmű-díjat, elismerve azon személyiségek érdemeit, akik a kodályi elvű amerikai zenei nevelésre alapvető hatást gyakoroltak. Az évek folyamán kitüntetett személyek sorában olyan nemzetközi szaktekintélyek szerepelnek, mint *Danis Bacon*, *Lois Choksey*, *Mary Alice Hein* nővér vagy *Betsy Moll*, akiknek munkássága nálunk sem ismeretlen. Két évvel ezelőtt kapta meg az OAKE Életmű-díját, első magyarként, *Kodályné Péczely Sarolta*, most pedig az idén 75. életévét betöltő *Erdei Péter* – az Amerikai Egyesült Államokban is úttörő – érdemeit ismerték el ilyen módon. Úttörő kezdeményezés volt ugyanis 1969-ben, amikor *Danis Bacon* és *Erdei Péter* létre hívták, évekkel megelőzve *Kecskemétet*, az első amerikai Kodály Intézetet (Kodály Musical Training Institute), *Wellesley* székhellyel (Boston elővárosa). Az intézet hivatalos megalapítására két évvel később, 1971-ben került sor. *Erdei* 1972-ig működött *Wellesleyben*, tanított alsófokon, kórust és zenetanári továbbképzéseket is vezetett. Kinti tapasztalatai bizonyára sokban hozzájárultak a *Kecskeméti Kodály Intézet* élén végzett munkájához, amely – számos nemzetközi kapcsolata mellett – élő kapcsolatot ápolt a *wellesley-i intézménnyel*, ill. utódszervezetével, az *Amerikai Kodály Központtal*.

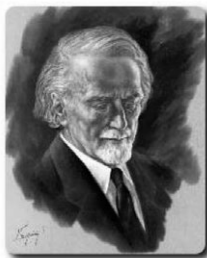
*

Erdei Péter, a magyar zenepedagógia és kórusművészet nemzetközi hírvé képviselője, a Magyar Kodály Társaság alapító tagja, két évtizeden át társelnöke (1978–1998), 2014 óta tiszteletbeli tagja. A *Kecskeméti Kodály Intézet* nyugalmazott igazgatójának karnagyi, tanári és intézményszervezői-vezetői munkásságát már eddig is számos kitüntetéssel ismerték el szűkebb és tágabb közösségek: intézmény, város, megye, hazai művészeti élet és a magyar állam. *Erdei Péter* külföldi elismerések birtokosa is, amerikai egyetemi díszdoktorátustól norvég királyi lovagrendig. *Budapesten*, 2019. január 20-án vette át a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége Életmű-díját.

szerk.

KOMÁROMI MAGYAR ÓVODÁSOK
II. KÓRUSHANGVERSENYE

a Duna Menti Múzeum dísztermében, 2019. április 5-én

Kodály Zoltán:
KIS EMBEREK DALAI (1961)

Versek: Csukás István, Gazdag Erzszi, Károlyi Amy, Weöres Sándor

„Arra a kérdésre, hogy mikor kezdődjék a gyermek zenei nevelése, azt találtam felelni: Kilenc hónappal születése előtt. Első percben tréfára vették, de később igazat adtak. Az anya nemcsak testét adja gyermekének, lelkét is a magáéból építi fel. Ma még tovább mennék: nem is a gyermek: az anya születése előtt kilenc hónappal kezdődik a gyermek zenei nevelése.

... az első benyomások a legmaradandóbbak, már amit hat éves koráig hall a gyermek, sem irtható ki belőle később.

Keresve, hol kell és lehet tenni valamit, mind kisebbekhez jutottam, végre elérkeztem az óvodáig... Minél felnőttebb valaki, annál nehezebb rajta segíteni. ... Milyen más lehet ez még, ha legkisebb koruktól benne nőnek fel. Ha a gyermek fogékonysága és daloló kedve nem hever évekig parlagon. Ha védőoltást kap a mindenfelől rátóduló zenei selejt mikróbái ellen. Ha nem mint egy idegen nyelvet kell tanulnia zenei anyanyelvét, hanem benne él zsenge korától fogva.

Nem lehet egészen boldog ember, akinek nem öröm a zene. Erre az örömrre azonban tanítani kell az emberiséget, mert magától nem jut el odáig.

...Az óvodával, annak zenéjével foglalkozni tehát nem mellékes kis pedagógiai kérdés, hanem országépítés.” (Kodály Zoltán: Gyermeknap beszéd, 1951)

A felsorolt hat óvodában a dalokat betanította:

Berta Mónika, Karika Judit; Pinke Elvira, Sipula Katalin; Mgr. Morvay Gabriella és Mgr. Édes Enikő; Balla Veronika, Benkő Annamária, Katona Hanyus Adrianna, Szabó Renáta; Szente Geleta Mária, Krepsz Zsuzsanna; Vörös Bathó Éva.

CONCORDIA CHORUS POLGÁRI TÁRSULÁS, KOMÁROM
SZLOVÁKIAI MAGYAR ZENEBARÁTOK TÁRSASÁGA

Kodály Zoltán:

KIS EMBEREK DALAI (1961)

Versek: Csukás István, Gazdag Erzsi, Károlyi Amy, Weöres Sándor

KOMÁROMI MAGYAR ÓVODÁSOK II. KÓRUSHANGVERSENYE

Komárom, 2019. április 5. 16.00

Duna Menti Múzeum

Közreműködnek:

♫ EÖTVÖS UTCAI MTNY BÓBITA ÓVODA,

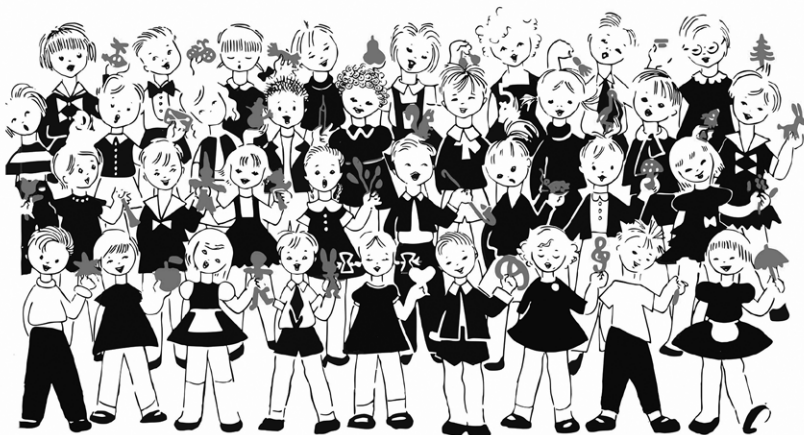
♫ FERENCES BARÁTOK UTCAI MTNY ÓVODA,

♫ KACZ 33 UTCAI SZÁZSZORSZÉP ÓVODA,

♫ MARIANUM EGYHÁZI ISKOLAKÖZPONT,

♫ REFORMÁTUS ÓVODA,

♫ VÍZ UTCAI TULIPÁN ÓVODA

BUDAPESTI
FILHARMÓNIAI
TÁRSASÁG
1853

Hymnus

175

2019. június 15., 16:00; 18:00

Emlékkoncert az eredeti verzió,
és a többi fennmaradt pályamű bemutatásául

Magyar Nemzeti Múzeum

Erkel Ferenc: SZÓZAT • ÜNNEPI NYITÁNY •
HUNYADI LÁSZLÓ – részletek

A korabeli fennmaradt HYMNUS - pályaművek
MAGYAR CANTATE
HYMNUS – eredeti változat

Közreműködnek

Keszei Bori, Heim Mercedes, Komáromi Márton,
Jekli László – énekművészek, Oberfrank Pál, Érdemes
művész, Jászai Mari-díjas színművész, az István Király
Operakórus (karigazgató: Somogyváry Ákos), a Gyulai
Erkel Ferenc Vegyeskar (karigazgató: Perlaki Attila),
valamint a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

Vezényel

Medveczky Ádám, Kossuth-díjas karmester
Somogyváry Ákos karnagy, az Erkel Ferenc Társaság
elnöke

Az est házigazdájája: Becze Szilvia

**Az ünnepi hangverseny fővédnöke Dr. Áder János,
Magyarország köztársasági elnöke**

A koncert létrejöttét támogatja:

MAA
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA